Bellum aie corporis p ditione inducit

Quicquid. ſi definiunt. hec eſt leticia cum bellum perditionem anime et corporis et ſubſtantie inducat. vt in aut. de armis. in prin.
b ¶ Faſtus. quia homo fuit faſtuoſus .i. ſublimis: et etiam ſuperbus propter triumphum.
c ¶ Regalium. qr ſit iperator rex hieroſolimitanus vel conſul roman⁹. nā accipiebant conſulatū quādoq;. vnde noſter iuſtinianus ter fuit conſul vt in. pħemio. ff. in fine.
d ¶ Trabearum. trabea veſtis regalis de purpura ſʒ h. qua cōſules veſtiebant: ⁊ nūc imperator vt conſul.
e ¶ Offerēda. populis a nobis per noſtrum nuncium Accurſius.
f ¶ Sacros vult⁹. quiá tenemus publicam curiam vel oſtendimus nos alte: et nuncius vadit et dicit populo vt veniat videre
g ¶ Numerarijs. i. nūcijs nr̄is. nam tales mittunt. Et not. indigentibus potius dandū. ſic. s. d epiſ. ⁊ cle. ſi qs ad declinandā. §. penul.
h ¶ Iudices. terrarū vbi huiuſmodi mittuntur.
i ¶ Ex miſeris. id eſt pauperib⁹.
k ¶ Accipiētē. a ſponte dantibus et no. cogentem et ſponte accipientē pari pena aſtrigi. ſic. s. de re mili. l. fi. §. vt autem.
l ¶ Officium. i. dicti iudices cū ſuis officialibus.

Indigentib⁹ dādū ē.

Quicquid noſtrorum vnquam nunciari cepit pſperorū ad bella ſi d̄ſinūt[a] ſi oriūtur victorie faſtus[b]: ſi honor dat⁹ fuerit regalium[c] vel conſulum vel trabearum[d] cōpoſiteve pacis erit offerenda[e] tranquillitas: ſi ſacros vultus[f] inhiantib⁹ forte populis inferimus/ hoc ſine imodico precio nunciari excipiq; ſancimus actum eſſe iubemus caſtiſſimum indigentibus numerarijs[g] eſſe prebendum: iudices[h] ſtatuimus eſſe ſollicitos ne turpi colludio q̄ratur ex miſeris[i] precium gaudiorū. q ſi id ſacrilega fuerit diſſimulatione violatū: ⁊ in accipientem[k] pudoris fortunarū q; manebit excidium: et cogētē par pena mulctabit/ et officium[l]. xxx. librarum auri vexatione quatietur.

¶ Finis libri. xij. codicis.

¶ Incipiunt conſuetudines feudorum. Et primo de his q̄ feudum dare poſſunt[m] et qui non: et qualiter acquiratur et retineatur.

¶ Feudum dare poſſunt prelati eccleſiarum ſi eccleſie eſt conſuetudo: ⁊ nobiles ſeculares: et qui ab eis feudum accipiunt. Hoc dicit Bal.

Quia de feudis. quid autē ſit feudū ⁊ vnde dicatur in ſumma dictum eſt per id qđ legitur infra. in q̄. cau. feu. amit. circa pn. ij. col. et j. p quos fiat inue. et per quos re. c. nulla. Qualiter autem debeat diſtingui: dic vt in ſumma plene nota.

Quia de feudis[n] tractaturi ſumus videamus primū qui feudum dare poſſunt. Feudum autē dare poſſunt[o] archiepiſcopus/ epiſcopus/ abbas/ abbatiſſa/ prepoſit⁹/ ſi antiquitus[p] conſuetudo eorū fuerit feudum dare[q]. Marchio[r] et comes ſimiliter feudum dare poſſunt/ qui proprie regni vel regis capitanei dicūtur. Sūt et alij qui ab iſtis feuda accipiunt[ſ]: qui proprie regis vel regni valuaſores dicūtur: ſed hodie capitanei dicuntur ſeu appellantur qui et ipſi feuda dare poſſunt. Ipſi vero q̄ ab eis accipiūt feudum/ minores valuaſores dicuntur.

¶ Vaſallus ipſo viuo non priuatur feudo: ipſo vero mortuo ad filios equaliter ptinet feudum: et ſi filij non ſint ad nepotem et ad fratres eis non extātibus ſi feudum eſt paternum vel nouum et per pactum eſt actum. filie vero in feudo non ſuccedunt: nouiſſimo aūt tempore collaterales vſq; ad ſeptimum gradū deſcendentes maſculi in infinitū ſuccedūt. hoc dicit vſq; ad. §. notandū. Bal.

¶ Et quia vidimus de perſonis videamus qualia pri⁹ habuerūt initia. antiquiſſimo eni tempore ſic erat in dominorū

o ¶ Dare poſſūt. quod de regalib⁹ eſt intelligendū. ſ. vt ſi habeāt beneficia aliqua regalia q valeant ea in feudum dare: inde vſitatum eſt ⁊ eos feudum dare poſſe ēt de alijs q̄ de regalibus.
p ¶ Si antiquitus. vt non ſtet memoria rē aliter pceſſiſſe: vel per. xxx annos ⁊ retro hoc conſueuerat facere. nam conſuetudo multum operatur in iuriſditione vt. C. de eman. li. l. i. ⁊ l. fi.

Cōſuetudo in iuriſditione multū operat

q ¶ Feudum dare. quod hic dicit de clericis: intelligas ſm id qđ dicitur. j. de cleri. qui inue. fa. c. clerico. ⁊ ita videtur ſm qđ hic dicitur q clerici non poſſunt. ſ. dare niſi eorū antiquitus fuerit conſuetudo. qđ forte ē ſic intelligendum ſcʒ de rebus ipſi⁹ eccleſie q̄ videlicet ei ſubiecte ſunt. vt j. epm vel ab. vel abbatiſ. ⁊c. §. item ſi epſ. ſed alia dare que data nō inuenerunt tempo'e ſui ingreſſus phibēnr. et hoc eſt qđ ibi dicitur que videlicet ei ſubiecte ſunt. ⁊c.
r ¶ Marchio. qui autem dicantur marchiones/ comites/ duces/ capitanei/ valuaſores maiores vel minores: et etiam minimi: dicitur. j. quis dicatur marchio dux/ vel comes. c. qui a principe. Accurſius.
ſ ¶ Feuda accipiūt. Et iſta feuda et ſupiora pprie iure feudi olim cōcedebant. aliaꝝ o feuda q̄ a maioribus alijs ſpendebant iure feudi nō iudicabant. vt. j. eo. §. notandū eſt autē. hodie autē idē obſeruat in minorib⁹ ⁊ minimis quod etiā in maiorib⁹, vt. j. de natu. fe. c. i. ⁊. ij.

¶ Incipiunt conſuetudines feudorum.

m ¶ Qui feudum dare poſſunt. et qualiter acquirat ⁊ retineatur. quidam habent aliter rubricā: ita. ſ. quib⁹ modis feudū acquiratur ⁊ retineatur. noſter autem apparatus vtit hac rubrica ab illo verbo pri̇o in antea ſcʒ de his qui feudū dare pñt: vtraq; tñ ſatis pōt ſuſtineri. Itē not. q hec rubrica habet duas partes. Prima eſt qui feu. dare poſ. et hoc expedit ſtatim vſq; ad. §. et q vidim⁹. Scđa eſt qualiter acq̄rat. et hec expedit ab illo. §. ⁊ q. vſq; in fi.

poteſtate connexum: vt quādo vellent poſſent auferre[a] rez in feudum a ſe datam. poſtea vero eo ventum eſt vt per annum tantum firmitatem haberent: deinde ſtatutum eſt vt vſqꝫ ad vitam[b] fidelis produceretur. ſed cum hoc iure ſucceſſionis ad filios non pertineret: ſic progreſſum eſt vt ad filios deueniret in quem ſcilicet dñs hoc vellet beneficium confirmare. quod hodie ita ſtabilitum eſt vt ad omnes equaliter filios pertineat. ¶ Cum vero[c] Corradus romam proficiſceretur/ petitū eſt a fidelibꝰ qui in eiꝰ erāt ſeruitio/ vt lege ab eo promulgata hoc etiā ad nepotes ex filio producere dignaretur[d]: et vt frater[e] fratri ſine legitimo herede defuncto/ vel filius in beneficio quod eorū pr̄is fuit ſuccedat. ¶ Si autem vnus ex fratribus a domino feudum acceperit: eo defūcto ſine legitimo herede frater eius in feudum non ſuccedit: quod et ſi cōiter acceperit/ vnꝰ alteri nō ſuccedit niſi hoc noīatim[f] dictum ſit: ſcꝫ vt vno d'fūcto ſine legitio hr̄de alter ſuccedat: herede ꝑo relicto alter frater remouebit. ¶ Hoc aūt notādū eſt q lꝫ filie vt maſculi patribꝰ ſuccedāt: legibꝰ[g]

a ¶ Auferre. quod adhuc obtinet in feudo guardie et caſtaldie quod datur pro mercede alicuius rei. ſcꝫ quod poſt annum pōt auferri: etiā precio pro eo dato non reſtituto: niſi ad certum tempus datum ſit. vt. j. de feu. guar. c. item illud quod datur. et. j. de conten. inter do. et va. de inueſt. feu. §. inſuper ſciendum eſt. niſi forte velit dicere q illa capitula loquātur ſm antiqua tēpora ſm que h generaliter dicuntur contrarium tamē videt dicendum: ideo q illa duo capitula poſita ſunt poſt iſtud.

b ¶ Uſqꝫ ad vitā. vltra nō. et hoc adhuc obtinet ſm rigorem conſuetudinis in feudo marchie/ ducatus/ comitatus/ vel alterius regalis dignitatis ab imperatore data. quoniā illud feudum finit cum perſona accipientis. quia heres in eo nō ſuccedit niſi iterū ab imperatore inueſtiatur. vt. j. de feu. mar. c. i. licet illud videatur hodie vſurpatum. vt. j. de ali. feu. §. in feudo comitatus.

Feudū impiale cum pſona accipiētis finit

c ¶ Cum vero. hic inueni. c. in quibuſdam libris. ſed male. tu tamē habeas. §. inſuper inueni glo. talem vacat hoc c. propter inferius. c. ſi duo. ſcꝫ. j. de feu. mar. du. et co.

d ¶ Producere dignaret. ſubaudi quod dignatus eſt facere. promulgauit enim legem in qua hec cōtinētur que hic dicunt. et qdam alia. c. vt in lombarda. de bene. et ſeruis tributa. l. ſi.

e ¶ Frater. ſic ergo frater fratri ſuccedit in feudo paterno. ſ. cum ſine legitimo deceſſit herede. Sed pone fratrem deceſſiſſe qui extraneū heredē iſtituit/ nūquid ob hoc priuabitur frater illius cum ille heres iſtitutus per omnia legitimus reperiat. arg. ff. de ver. ſig. l. lege. Rñ. nequaqꝫ priuabit. qm iſtud eſt intelligēdū de eo legitimo herede cui ſcꝫ deferebat ab inteſtato hereditas: et nō ſic de illegitim. i. de eo q de iure inſtitui nō valet: ſꝫ ideo cōtingit hoc quia potius principali prouidentia qꝫ eius iudicio hoc feudū ad fratrē perueniret: et ideo in extraneū transferre non valet. ar. ff. de adop. ſi arrogator. §. i. nā et a maioribꝰ potiꝰ hoc intelligit habere qꝫ a fratre. vñ intelligo fratrem fratri debere ſuccedere ex quacūqꝫ cā feudū amittat: dum tñ culpari nō poſſit is q ſuccedere intendit. argu. ff. de inter. et re. l. iij. ita tñ ſuccedit vt ſi dñm in aliquo offendit ei ſatiſfaciat: alioquin tali bñficio indignus videt. vt ex ꝯſtitutiōe iperatoris corradi manifeſte colligit: q eſt in lōbar. in ti. de be. et ter. tri. l. vlti. Sic ergo legitimꝰ velut ꝓximior fratrē excludit. hoc autē ita intelligit ſi fuerit maſculꝰ. femina eni nō ſuccedit in feu. niſi ex pacto. vt. j. de ſuc. feu. §. filia vero. et. j. eo. §. hoc autem notandum. niſi ſm quoſdam ſi fuerit feudum maternum. vt. j. de na. ſuc. feu. c. i. licet videat cōtradicere. j. de feu. fe. c. i. Item hoc ſic intelligatur. ſ. ſi nō felonia ꝑ deceſſor feudū amiſerit. nam tūc ꝓximior expellit et vlterior admittit niſi dñs gratificatꝰ proximiori fuerit et ei feudum conceſſerit. vt. j. quēadmo. ad filiam feu. perti. c. ſi quis ſine filio maſculo. et. j. ſi vaſal. feu. pri. cui deferat. c. vaſalli feu. quod vero dixi feminam nō poſſe ſuccedere ſic verū eſt niſi feudū a dño redemerit. vel niſi dñs ꝓpter ſeruitiū pr̄is id ei dederit: tunc enim ab aliquo ex parentibꝰ ſuis nō eſt inquietāda. vt. j. quēad. feu. ad filiam perti. c. ſi qs ſine filio maſculo.

Frater fratri filijs nō extātibꝰ ſuccedit in feudo.

f ¶ Si autē. noiatim. ſic ergo expſſim p pactū licꝫ qd alś nō liceret. vt et alś eſt argu. C. de pig. l. iij. et ar. ff. de cōtrahen. emp. l. labeo. ſm q de hac materia et pro et cōtra ſatis potes colligere i libello diſputationum dñi py. ij. charta. rub. licitū eſt tacite etc. cum duabus ſequētibus rubricellis. Iſtud autem quod dicitur hic ſic eſt intelligendum niſi emptum fuerit de cōmunibus bonis cum inſimul ſtarent et domino ſciente. vt. j. de bene. fra. et qualiter fra. ſuc. in feu. c. ſi quis acquiſierit bene. nec ob. quod legit in illo titu. de duobꝰ fratribus de nouo bene. inueſti. ca. ſi duo fratres in cōmuni cauſa. quia ibi loquitur, quando domino feudi ignorante de cōmuni pecunia emebat. et hoc eſt quod dicitur ibi: ne forte inuitus dominus etc. ſic ergo cuius fuerit pecunia de qua feudum emit multum intereſt. ar. tamē cōtra eſt alś. quia non intereſt de cuius pecunia emitur. ſed cuius nomine emitur: niſi caſualia notentur. vt. C. de rei ven. ſi ex ea pecunia. et. C. cōia. vtriuſqꝫ iudi. ſi patruus. et. C. de proba. ad probationem. caſualia autem his tribus carminibus cōprehenduntur. Fit res dotalis nummis dotalibus empta. Fitqꝫ pupillaris nūmis res empta pupilli. Et ne cōuertas: idem de milite credas. vt. ff. de iure do. cum vir. §. vlti. alś eſt ibi. l. res que ex. et. ff. ſolu. ma. ſi cū dotem. in fi. et. C. de rei ven. ſi vt proponis. ſed quod inver. primo cōtinetur falſum puto. vt. C. de iu. do. l. ſi ex pecunia.

g ¶ Legibus. quod verū eſt. ſed alio modo ſuccedūt iure romano. alio modo iure lōbar. iure eni romano ſuccedūt tam maſculi qꝫ femine: et per ſe et cum maſculis equaliter quoniam ſublata eſt differentia ſexus. vt. C. de ſuis et legi. li. aut. in ſucceſſione. nec enim debet propter hoc ſolum puniri q femie nate ſunt. vt. C. de leg. here. l. pe. quid eni peccauit natura q maſcłos nō procreauerit. C. de li. pre. vel exhe. l. vlti. extātibꝰ ergo filiabꝰ legitimis tanqꝫ legitimis ſucceſſoribus naturales filij omnino excludūtur. vt C. de na. lib. quaſi per totum. et in aut. ibi ſignata. preter ea ſi paṫ dotauerit filiā nichilominꝰ veniet ad ſucceſſionē patris etiā ſi pacta fuerit cū patre ſe nullū regreſſū habiturā ad bona paterna. vt. C. de colla. pacū. et. C. de pac. l.

Feminea conditio abſqꝫ alia occaſione nō punit.

pactũ. filij eñ meritis paternis magis ſunt ad obſeq̃a paterna ꝓuocandi q̃ȝ pactionibus aſtringendi. vt. C. ꝺ inoffi. teſta. ſi qñ. §. i. iure aũt lõbardo nõ ſuccedunt ita femine ſicut maſculi: q̃uis eñ iure lõbardo filia legitima ſi ſola remaneat totã patris hereditatẽ habere debeat: vt in lõbar. de ſucceſ. ſi q̃s lõbardus. ꝛ de ho. libe. §. ſi q̃s lõbardus. tñ ſi remanſerit vna cũ filio legitimo maſculo ipſa hẽbit tantũ tertiã ptez hereditatis ꝛ maſcul9 duas. vt i lõbar. de ſucceſ. l. ij. et. l. vi. ꝑterea iure lõbar. legitia filia non excludit naturales: immo habȝ tñ tertiã. ꝛ naturalis vnus vel plꝛes aliã tertiã: ꝛ curia regia vel alij parẽtes aliã tertiã. vt i lõbar. de ſucceſ. ſi q̃s dereliq̃rit filiã. legitim9 ꝟo filius haberet duas partes ꝛ naturalis tertiã. vt preꝺ. tit. l. ij. Itẽ ſi pr̃ dotauerit filiã nõ veniet amplí9 filia ad ei9 ſucceſſionẽ. vt in lombar. preꝺ. ti. ſi pr̃ filiã ſuã aut frater. Itẽ iure lõbar. filius legitim9 natus poſt donationem quã pr̃ fecit oĩȝ bonorũ ſuoꝝ reuocat cã totã poſt mortẽ prĩs. filia vero tñ tertiã partẽ. vt i lõbar. predi. ti. ſi quis ſe deſperauerit. ꝛ ꝑterea filia iure lõbar. nõ recipit cõpoſitionẽ patris occiſi. ſed maſculus tñ vel alij parentes ideo qꝛ faidã leuare non põt. vt in lõbar. de ho. li. ho. ſi quis longo. dicitur aũt faida. i. inimicitia. vt in lombar. de pla. li. ho. l. in omnibus. et titu. de ſucceſ. ſi fuerint filij.

Leges rõanoꝝ cõſuetudinẽ nõ vincunt

a A ſucceſſione feudi. hic ergo aliud ſtatuit q̃ȝ in legibus obſeruaẽ: nimirũ legũ romanoꝝ nõ vilis eſt auctoritas: nõ tñ vſq̃ȝ adeo vim ſuã extẽdunt vt cõſuetudinẽ vincant aut mores. vt. ĩ. de cog. feu. c. i. in iſto. §. notare lȝ deteriores eſſe cõditiones mulieꝝ q̃ȝ viroꝝ. ꝛ hoc eſt qꝺ ꝺr. ff. de ſta. ho. l. in multis iuris. ſȝ quare hoc ↄtingat q̃ro: Rñ. qꝛ dñm iuuare nõ pñt nec pugnã facere. qb9 inſto: qꝛ filij earum poſſunt: tamen remouentur ẽm qꝺ hic dicitur. eſt ergo pro ratione voluntas.

b Patrueles. patrueles frẽs dñr q̃ ex duob9 fratribus nati ſunt. nã q̃ ex ſororib9 naſcunẽ ipſi ↄſobrini ꝓprie appellantur quaſi conſororini ſint: licet vulgus oẽs conſobrinos appellet. vt iſti. de gra. cog. §. quarto. et. ff. de gra. l. i. §. quarto gradu.

tamen a ſucceſſione[a] feudi remouenẽ ſiĩr ꝛ earũ filij: niſi ſpecialiter dictũ fuerit vt ad eas pertineat. Hoc q̃ȝ ſciendũ eſt ꝙ bñficiũ hoc ad veniẽtes ex latere vltra fratres patrueles[b] non progredi[…] ſucceſſione ẽm vſum ab antiq̃s ſapientib9 cõſtitutũ: licet moderno tpe vſq̃ȝ ad ſeptimũ gradũ[c] ſit vſurpatum: qꝺ in maſculis deſcẽdẽtibus hodie nouo iure vſq̃ȝ in infinitum[d] extenditur.

Feudũ quod datur a capitaneis vel regis valuaſoribus propriam habet naturã: qꝺ vero a minoribus datur ꝓpriam naturam non habet: duob9 caſibus exceptis qui i littera cõtinentur. Bal.

Notandũ eſt autez ꝙ illud beneficium qꝺ a regis capitaneis atq̃ȝ regis vel regni valuaſoribus alijs impẽdiẽ ꝓprie iure feudi cenſetur. Illud vero qꝺ a minorib9 in alios trãſfertur nõ iure feudi iudicatur: lȝ aliter in curia Mediolanẽſi obſeruẽ[e]: ſȝ qñ voluerint recte auferre queunt: niſi romam cũ illis in exercitum perrexerint. quo caſu iure feudi trãſit ꝛ adiudicatur: vel niſi aliquid propter feudum acceperint: tunc enim niſi reſtituto precio auferre non poſſunt.

De feudo guardie et caſtaldie[f].

Feudũ guardie ꝛ caſtaldie et illud quod pro mercede alicuius rei datur elapſo anno reuocari poteſt: niſi ad certũ tẽpus detur. ſed ſi caſtaldi noie ꝓprij feudi dicant ſe poſſidere non defendunt ſibi poſſeſſionem: niſi de ſuo iure probẽt. h. d. Bal.

Item illud qꝺ daẽ nomie caſtaldie vl̃ guardie et pro mercede alicuius rei tranſacto anno poteſt iure auferri: etiam precio pro eo dato non reſtituto: niſi ad certum tempus datum fuerit.

Si vero caſtaldi[g] aliq̃d nomine ꝓprij feudi poſſederint:

c Gradum. al's gradũ. al's geniculum. gradum vſ… eſt aſſuetum q̃ȝ geniculum. ſed ſunt equipollẽtia in ſignificato. et quidã non habent verba ſequentia vſq̃ȝ in infinitum. qꝺ autẽ dicit gradum ſic intellige: vt ſi contentio inter eos collaterales et curtem regiam fuerit de feudo debẽt iurare cum legitimis ſacramẽtalibus ſuis. xij. et feudum paternuȝ eſſe: ꝛ ſe illis q̃ acq̃ſierunt ꝓpinquiores eſſe: ꝛ in i ſeptimo geniculo eis ptinere. vt in lõbar. de ſucceſ. l. i.

d Vſq̃ȝ in infinitum. hic ergo colligitur ꝙ infinitas rei licituȝ vel illicitũ nec iuuat nec excludit. ar. ff. de bo. po. cõtra ta. l. ij. licȝ contra al's dicatur ſcȝ ꝙ infinitas eſt vitanda. vt. ff. ꝺ dãno infec. qui bona. §. vlti. et de teſti. l. i. et no. de hac materia plene in libello diſputa. py. iiij. char. ru. quod illicitum eſt ꝛc.

e Notandum. obſeruetur. qꝛ omnium equalis ẽ cõditio. Sed quãdo hoc referẽ ad ꝟſi. illud non ꝟſi. aliter in curia. recte hoc itelligo ẽm ſua tẽpa. olim ei licebat minoribus valuaſoribus deueſtire vaſallos ſuos q̃ñcunq̃ȝ volebãt. ꝛ principi vel maioribus valuaſorib9 non erat permiſſum: et ſic concedebatur minori qꝺ maiorib9 denegabatur. arg. ad hoc. ff. de ritu nup. obſeruandũ. ar. ff. de offi. pre. barbarius. hoc tamen hodie mutatur: quis idem eſt in minori quod in maiore dicebatur. vt. ĩ. ꝺ nau. fe. in fi. et. ĩ. de feu. datis minimis val. c. ſi minores. ſed nouiſſimo iure feu. ſine certa et conuicta culpa amitti nõ debet. vt in lombar. de bene. et feu. ꝛ terris tribu. l. vlti. et. ĩ. de feu. ſine cul. non amitten. c. i. ꝛ ti. quo tempo. miles inueſti. pe. debeat. c. iij.

f De feudo guardie ꝛc. Al's itẽ illud. al's itẽ aliud. al's illud autẽ. al's. c. ꝛ al's. §. ſȝ. c. debet eſſe nõ. §. qui habȝ rubricam vel habere dȝ vt hic qua vtimur in nr̃o apparatu.

Item. ſi ꝟo caſtaldi. ꝺr caſtald9 ſiue actor cui res dñi ↄmittuẽ gubernãde. vt. C. de ſa. ſã. ec. l. iubem9. circa pñ. ꝛ in lõbar. de acq̃. ac. re. l. i. vt al's ꝺr hyconomus: cui gubernãda res eccleſie mandaẽ. vt. C. de ſac. ſan. ec. iubem9. circa pñ. villic9 aũt ꝺr qui ad fructus percipiendos preponitur. vt. ff. de inſti. ſi cum villico.

a ¶ Sibi defendere. ignorant accipiēdo qđ erat ꝓprium feu. ſimplex ꝑ caſtaldia: alioquin ꝑiudiciū fieret ſibi. C. đ ac. emp. et ven. l. ſi ſeruus.
b ¶ Teſtatū. hec tñ adiectio pleriſqꝫ non placet.

tus. et. ff. de infa. l. furti. et. C. de infa. decreto. ar. ꝯtra. ff. de do. inter vi. et vxo. ſi ſponſus. §. ij. et de ma. te. ſi q̄s liber. ſm etiā ꝙ de hoc no. pet. ī libello py. car. ij. rub. licitū eſt q̄d rōne adiūcti. ⁊ rub. cōtra ſeq. Sꝫ huic. §. eſt ꝯtra. ĩ. ſi de inueſti. inť do. ⁊ vaſ. lis ori. §. ſi aūt lis. Sed illud intelligo q̄ñ in poſſeſſiōe fuit caſtaldꝰ. hic igiť non ꝑſumiť fuiſſe datū niſi ꝓbeť contra. ſicut ⁊ peculiū illiꝰ q̄ manumittiť in teſtō vel in vltia volūtate. vt. C. de pec. eiꝰ q̄ libertatē meruit. l. vna.

Adiunctū facit q̄d ꝑſumi adēptū niſi cōceſſum ꝓbetur

¶ Qui ſucceſſores feudū dare teneātur.

S I vero. alꝰ. c. ⁊ alꝰ. §. ſi ne rub. que hic eſt vel debet eſſe ſꝫ quoſdā. quia hic in apparatu noſtro vtimur alꝰ habeť hic gloſa talis. vacat hoc ca. propter inferiꝰ ſi quis inueſtitus. et hic poteſt eſſe ti. qui ſuc. te.

d ¶ Archiepiſcopus. pñt ergo huiuſmōi clerici feudū conſtituere. ſed hoc eſt intelligēdū vt no. ĩ ſumma cōſtituebat oll ⁊c. ſed lꝫ feudū dare poſſint nō tñ cognatiſ dabūt. C. de ſacroſan. ec. l. iubemꝰ. et in auť. ibi poſita. q̄buſcūqꝫ mōis. ⁊ ē notandū ꝙ ſi pſona eccleſiaſtica facit inueſtituraꝫ de feudo qđ ab alio detineť anteqꝫ ſibi aperiatur ꝙ nō tenetur ſucceſſor eiꝰ et ſi pure aliquē inueſtierit ꝙ extinanitur feuduꝫ: ꝙ ſi ſub cōditione fecit inducit inueſtiturā: ⁊ econuerſo precedente vaſallo inueſtiturā recuſare nō valet. ſecꝰ autē eſt in pſona priuati. qꝛ tunc vtriuſqꝫ ſucceſſor obligať. ⁊ hic pōt eē ti. q̄ ſuc. feu. c. ſi q̄s iueſtitꝰ fuerit. ⁊. ĩ. ſi de feu. contro. fue. c. moribus. et eſt quoqꝫ no. ꝙ in clericorum inueſtitura pariter admittunť teſtes pares et extranei. vt. ĩ. ſi de inueſti. inter do. ⁊ vaſ. lis oriť. c. i. §. ſi aūt ſeveturū. et hoc cū de rebꝰ eccłie faciūt inueſtiturā: qꝛ ſecꝰ eſt cū de ſuis ꝓprijs. vt. ĩ. q̄ teſt. ſunt neceſ. ad probañ. no. inueſti. c. i. circa prin. Accur.

non valebūt propterea poſſeſſionē ſibi defendere[a] niſi ꝑ pares curie vel breue teſtatū[b] potuerit probare ſe anteqꝫ caſtaldi eſſent vel poſtqꝫ deſierūt eſſe / inueſtituram accepiſſe.

¶ Qui ſucceſſores feuduꝫ dare teneātur. Tit. 3.

¶ Succeſſor prelati non cogitur inueſtiturā a predeceſſore factā et non explerā de feudo qđ aliꝰ tenet rataꝫ hēre niſi eo ꝯſentiēte q̄ feudū tenet ſit aliꝰ inueſtitus. inueſtiēs aūt cogiť eam adimplere feudo ſibi apto: ſed laici ſucceſſor cogitur indiſtincte adimplere inueſtiturā a ꝑdeceſſore factaꝫ. Bal.

S I vero[c] archiepiſcopus[d] / eps / vł abbas / vel abbatiſſa inueſtiturā eius feudi qđ alius detiebat eo tenore alicui đderit vt poſt deceſſum eius qui poſſidet habeat: et ante deceſſerit archieps qꝫ ille q̄ feudū poſſidebat: ſucceſſores eorū nō coguntť eā inueſtiturā facere vel confirmare ēt ſi pares[e] eiꝰ curie adſint teſtes vel breue teſtatuꝫ inde ſit: niſi ille q̄ iueſtiturā accepit noīe eius feudi in poſſeſſionē miſſꝰ ſit eo cōſentiēte q̄ detiet Sꝫ ſi ille q̄ feudū poſſidet priuS deceſſerit qꝫ ille q̄ inueſtiturā fecit: iure cogiť eā ratā habere[f]. ¶ Laici vero hiſdē modis omnibus quibus ſupradiximus ſi alijs inueſtituram dederint heredes eorū ſi rationibus clarueri[illegible]nimodo eaꝫ adimple[illegible] compelluntur[g].

¶ Si de inueſtitura feudi cōtrouerſia fuerit. Tit. 4.

¶ Si inueſtitura ſit facta corani paribus vel per breue teſtatum dñs tenetur inueſtituꝫ mittere in poſſeſſionem. ſi ꝑo in poſſeſſiōe fuerit et lis ei moueatur a dño: ſibi datur defenſio per iuramentum: niſi in caſu. vt quando vaſallus eſt de alio feudo infeudatus: qꝛ tunc dño remittitur ſacramentum. h. d. Jac. de bel.

S I autem[h] cōtrouerſia inter dñꝫ ⁊ fideleꝫ de feudi iueſtitura fuerit: quid iurꝫ ſit videamus. et ſi inueſtitura facta fuerit coram paribus[i] curie aut in breui teſtato[k]: recte eū qui inueſtitꝰ eſt cogiť dñs mittere in feudi poſſeſſionem[l]. ¶ Si vero fuerit ī poſſeſſione[m] et mota fuerit ei controuerſia a domino: ei defenſio detur propter poſſeſſionem. Si autem non fuerit

g ¶ Compelluntur. et eſt rō: quia ſucceſſor predictorū nichil hꝫ a ꝑdeceſſore vnde eius factū nō teneť habere ratū: ſꝫ in herede ſecus. Azo. qꝛ ex qua pſona quis lucrū capit eiꝰ q̄qꝫ factū ꝓbare teneť etiā ſi q̄ñqꝫ iure factū nō eſſet. vt đ re. iur. ex qua. ⁊. C. de lib. cau. ſi ab eo.

¶ Si de inueſtitura feudi contro. ⁊c.

S I aūt. quidaꝫ habēt hic talem rub. ſi cōtrouerſia fuerit de inueſtitura feudi: qua non vtimur in nřo apparatu. et quidam habent gloſatum vacat hoc. c. ꝓpť ĩferiꝰ. c. de cōtrouerſia feudi apud pares curie terminā da. c. ſi inter dñm. Accur.

i ¶ Corā paribꝰ. ſcꝫ qꝛ debēt eē noue inueſtiture ſi tñ pares habꝫ dñs: ſi aūt nō hꝫ tūc ſufficiēt extranei. ĩ. qui teſt. ſunt ne. ad probā. nouā inueſtituram. c. i. Accur.

e ¶ Pares. eius curie. vt breue teſtatum: aut alijs euidētiſſimis probationibus.
f ¶ Ratā habere. hic pōt no. ꝙ rōne adiūcti ꝑſumiť quid adeptū niſi ꝓbeť cōceſſum. vt ar. ff. de poſtu. l. i. §. itē ſena

k ¶ Breui teſtato. ⁊ paribꝰ ꝯfirmato faltē duobꝰ vel tribꝰ vt. ĩ. q̄d ſit inueſti. §. nō eñ. ſm mediolanē. aliđ obſeruať. vt. ĩ. qui teſt. ſunt ne. ad ꝓban. nouā inueſti. c. i.
l ¶ Poſſeſſionē. ſ. vacuā: ꝙ ſi differat oēm vtilitatē ei ꝑſtabit. vt de no. fide. for. c. inueſtitura. nec liberabitur dñs ſoluēdo intereſſe ſi eū peniteat inueſtiturā feciſſe. vt. ĩ. ſi de feu. contro. fue. c. ſi facta inueſtitura.
m ¶ In poſſeſſiōe. in qua ſtetit ad minꝰ ꝑ annū ⁊ dño ſciēte ⁊ nō cōtradicēte: ne alꝰ iuſta ignorātia: vel parui tpis

in poſſeſſione[a] nec ſupradictis
modis poterit probare: tūc il
lius erit defenſio qui inueſtitu
ram dicitur feciſſe. Si vero feu
dum aliquis habuerit de quo
nulla controuerſia eſt: et dixe=
rit ſe inueſtituram alteri⁹ feu=
di accepiſſe ab eodem domi=
no/nec in poſſeſſiōe fuerit: nec
predictis rationibus probare
poterit: licet domini eſſet de=
fenſio[b] ex ordine tamen q̄r aliū
de vaſallus eſt/remittitur[c] do=
mino ex equitate defenſio.

¶ Si vaſallus legitime pba=
uerit ſe fouere ius in parte feu
di paterni per ipſum poſſeſſi
retinere debet etiam in alia p=
te de qua verſatur queſtio in=
ter ipſum et dominum. hoc di
cit ſm Aluaro.

¶ Cum autē quis dixerit feu=
dum ad ſe per ſucceſſionez p=
tinere aſſerendo illud eſſe pa=
ternum ſi fuerit in poſſeſſione
medietatis vel alicuius[d] par=
tis: vel cambium ꝓprietatis[e]
nomine illius feudi habuerit
vel alijs iuſtis rationibus[f] illō
eſſe paternum probare[g] potue
rit/iure[h] obtinebit. Si vero p=
bare nō potuerit predicto mo
do dabitur ei defenſio cū duo
decim ſacramentalibus.

¶ Si vaſallus poſſidet caſtrū
nomine recti feudi domin⁹ au
tem dicat eum nomine guar=
die poſſidere domino incum=
bit probatio: et ſi probauerit/
vaſallus condemnabitur: niſi
vaſallus probet ſe legitime in
ueſtitum a domino poſtq̄ȝ in
guardiam ab eo acceperit: do
mino vero in probatione defi=
ciente vaſallo datur defenſio.
h.d.Bal.

¶ Item ſi vaſallus poſſede=
rit caſtrum qḋ dixerit ſe ꝓ feu
do tenere: ⁊ econtra dominus
per guardiam dixerit ſe ei de=
diſſe domini eſt probatio. et ſi
poterit probare: tūc ille qui te
net domio debet reſtituere vel
probare per pares[i] curtis/vel
per breue teſtatum poſtq̄ȝ in
guardiam ſuſcepiſſet/ſe a do=
mino pro feudo inueſtituram
accepiſſe: domino vero in pro
batione deficiente/tunc illius
erit defenſio qui poſſidet.

¶ Si creditor emit pign⁹ de=
ſinit eſſe pignus niſi eſſet em=
ptio ſimulata et de ſimulatio=
ne conſtaret per certa indicia.
h.d.Bal.

¶ Similiter ſi aliquis poſſe=
derit caſtrum vel aliam rem ⁊
dominus dixerit ſe pro pigno
re ei dediſſe: econtrario ille di=
xerit ſe accepiſſe pro feudo: ſi
potuerit domin⁹ probare ꝙ ei
pro pignore dediſſet/tunc ille
qui tenet domino reſtituet: vl'
probet ſupradicto mō ſe poſt=
q̄ȝ a domino pro pignore acce
pit feudi nomine accepiſſe: et
ſi dominus non poterit proba
re ſe nomine pignoris dediſſe

negligentia cum inique poſſeſſionis periurio quandoq̄ȝ
dn̄o poſſet damnum afferre. vt. J.ſi de inueſti. inter do. et
va.lis ori.§.ſi autem aliquis.

a ¶ In poſſeſſione. hic datur defenſio poſſeſſori propter
poſſeſſionē. eſt em̄ magnū cōmodū poſſidere. vt.ff.de rei
ven.is qui deſtina
uit. qḋ puto intelli
gendū de iuſta poſ
ſeſſione: q̄m ſi dolo
quis poſſeſſor inuē=
tus fuerit nō debȝ
talis poſſeſſio ſibi
patrocinari. vt. C.
de libe.cau.eā. nec
em̄ dolus ꝓprius
aliquē releuare de
bet. vt.ff. ꝓ ſocio.l.
verū.§. tpe. Quid
ergo erit ſi neuter
poſſideat? R̄n. ei q̄
conuenit dabitur de
fenſio: q̄r fauorabi
liores ſunt rei q̄ȝ a
ctores. vt.ff.de re.
iu. fauorabiliores
et promptiores ſu
mus ad abſoluen=
dum q̄ȝ ad condē=
nandū. vt.ff.de ac.
et obl. arrianus. et
hoc vbi per oīa pa
ris cōditiōis ſunt
actor et reus. alio=
quin honeſtiori de
ferendū eſt ſacra=
mentū: ſm qḋ no.
C.de iureiur.in bo=
nefidei. ⁊ J.de con.
re.feu.c.ſacramen
tū nō ſp eſt dandū
⁊c. vnde que dicū=
tur hic de ſacramē
to dando poſſiden
ti: ⁊ in ſequen.c. et
in oībus in quib⁹
hoc dicitur debēt in=
telligi cū determi=
natione predicti.c.
ſacramentum.

Doloſa poſſeſſio nichil cōmoditatis affert.

b ¶ Eſtȝ defenſio
hoc ſic intelligo.ſ.
vt habeat ratio ꝑ
ſone ⁊ feudi qḋ pe
titur: vtrum hone
ſta ſit: an eſt ꝑſona
q̄ facile iuret. ⁊ an
ſit magnū an puū feudum qḋ a vaſallo expoſcit. ⁊ an diu
dn̄s ſine aliq̄ ꝯtrouerſia ſciēte vaſallo poſſederit. hec oīa
curie cū alteri⁹ iudicis arbitrio relinquuntur eſtimanda

c ¶ Remittitur.i.aufertur.

d ¶ Partis. hic dr̄ ꝙ obtinere debeat vaſall⁹ ſi de aliqua
parte poſſeſſor inueniatur. qḋ puto intelligendū ſm ſupi⁹
dicta. vt.S.pri. poſtea detur ſibi defenſio.

e ¶ Proprietatis. ſȝ vtrū eadē ſit diſtinctio hic quēadmo
dū.S.e.§.pri.ſ. vtrū fuerit ei datū cābiū corā parib⁹ vel i
breui teſtato vel aliis. R̄n. vtiq̄ȝ. ⁊ intelligo ꝙ allegat vaſ. ſe
habere pure noīe ꝓprietatis pro parte illius feudi quod
feudū ꝓ pte petit.ſ. ꝓ illa pte ꝓ qua dicit ſe nō habere cā=
biū: nā alioq̄n ſi haberet cābiū toti⁹ feudi noīe proprieta=
tis: fruſtra exigeret
pro feudo.

f ¶ Iuſtis rōnib⁹
hoc eſt ꝙ inueſtitu=
ra fuerit facta corā
parib⁹ curie: vel ꝙ
habuit breue teſta
tū. alij em̄ ⁊ ſi ido=
nei ſunt nō admit=
tunt. vt.J.de con.
inter do. ⁊ va.de in
ueſti.feu.c.ſi fuerit
contentio.

g ¶ Probare. ſȝ et
ſi nō ꝓbauerit etiā
electio iuriſiurādi
ei datur. ſi vero ꝓbare
non potuerit p̄di=
cto mō dabitur ei de
fenſio cū.xij. ſacra=
mētalib⁹: etiam ſi
nō poſſideat totuȝ
feudū vel partem:
vel pro eo aliquid
Accur.

h ¶ Iure. adeo vt
eū ſolū iurare ſuf=
ficiat ſine teſtibus
q̄n poſſidet. vt.J.ſi
de inue. inter do. ⁊
va.lis orit.§.ſi q̄s
ſe vel p̄rem. ⁊.§.ſi n
autē. nec eſt cōtra
p̄dictū ca.ſi fuerit
cōtro.in.do.et va.
c.ſi tn̄ contentio. q̄r
illa determiatur p
iſtā vt diſtinguat
ſi dn̄s an fidelis
vel ibi conſtat feu
dum: ſȝ dubitatur
eē paternū an col=
laterale: in ca.ſi fu=
erit/nō cōſtabat ꝙ
vnq̄ȝ fuerit feudū.
Accur.

i ¶ Per pares cur
tis. in hoc ⁊ in ſeq.
§. ſic opponitur. aut
inficiatur ſe hēre no=
mine guardie: aut
non inficiatur. ſi nō inficiatur ad q̄d ꝓbat dn̄s. Itē ſi inficia
tus fuerit ad q̄d poſtea auditur cū illi denegetur audiētia qui
propriā ſcripturā negauerit. vt. C.de nō nu.pecu.aut.con
tra q̄ propriā. Itē q̄ritur in iſto.§. et ſeq. ad q̄d deferatur iuſ=
iurandū vaſal. ſi dn̄s in ꝓbatiōe deficiat cū actore nō pro
bante reus ⁊ ſi nichil p̄ſtiterit obtinebit. vt. C.de eden. q̄
accuſare. R̄n. ad cautelā hoc facit iudex ſicut ⁊ in. C.de iu
reiurā.l.in bōefidei. ⁊.ff.de iureiur. ad monēdi. non eſt cō

tra. ꝭ. de feu. guardie. vt ibi notaui.
a ¶ De māſo. in iſto §. talis notatur diſtinctio. aut dñs aliq̄d ſibi reſuauit: aut nō. ſi nō ſibi reſuauit aliq̄d: aut eſt vaſ. in poſ. aut nō. in p̄mo caſu tenet̄ ꝓbare vaſal. inueſtiturā: ꝛ hoc facit retentio dñi. in ſecundo ꝟo quando nichil ſibi reſeruauit ſi nō eſt in poſſeſſiōe idē eſt. ſiuero poſſideat nō ꝓbabit inueſtiturā ſed ita eſſe iurabit
b ¶ Reſuauerit. p̄ſumit̄ em̄ ꝙ dñs incremētū retinuit eo ꝙ aliq̄d ſibi i curia reſuauit. vnde vaſ. obtiere dꝫ ꝛ de icremēto ſpālit̄ inueſtiturā factā eſſe ꝓbare habet neceſſe. Uel dicas referre vtrum ſit diſcretum vel latēs icremētū. vt ſi ſit diſcretuꝫ ſicut ē īſula pertineat ad dñm: ſi latēs ad vaſallum. vt. ff. ꝺ vſufru. itē ſi fundi. §. i. et. ij.
c ¶ Probare. q̄liſq̄lis ꝭ retētio dño ꝓdeſt: vt hic. ꝛ. ꝭ. ti. i. §. item ſi q̄s feuꝺ.
d ¶ Pertinebit. i iſto §. no. ꝙ licet reſoluto iure datoris et ius acceptoris reſoluitur. ſile. ꝭ. ti. i. §. rurſus. et. C. ſi pignus pig. da. fu. l. i. Sed q̄ro nūq̄d iſte q̄ ſecundo loco poſſidet iure feudi ſi velit priori dño ſeruire an ſit expellendus? Rñ. nō ꝫ iura iſta. vt. ꝭ. qua. olim po. feu. aliēa. c. i. verū hodie forte poterit. ſꝫ vtruꝫ poterit vel nō poterit ꝭ. plenius determinabitur. Accur.

erit defenſio illius q̄ poſſidet.
¶ Si quis de manſo[a] vno feudi nomine inueſtituram acceperit et dixerit ꝙ omne incrementum pertineat ad euꝫ per inueſtituram: ſi dominus reſeruauerit[b] ſibi aliquid in ipſa curia: tunc oportebit fidelem incrementi inueſtituram ꝑ pares curtis vel per breue teſtatum probare[c]. Sed ſi domin⁹ i ipſa curte nil ſibi retinuit: tūc omne incrementum iure feudi fidelis obtinebit. Si vero fidelis in poſſeſſione incrementi fuerit: non oportebit eum inueſtituram ꝓbare ſed iurare.
¶ Si ſecundus vaſallus accipiat inueſtiturā de feudo a primo vaſallo cum eius incremēto et aliquid accedat huic feudo viuente primo vaſallo totum incrementum eſt ipſi⁹ vaſalli ſecundi. ſi vero poſt mortem primi vaſalli decedentis ſine liberis / ꝛ ſic aperiētis feudum domino: tunc totum incrementum ſpectat ad dominum. h. d. Bal.
¶ Rurſus ſi aliquis acceperit inueſtituram feudi cum omni incremento qꝺ ei obueniret et aliquid accreuerit viuente eo a quo acceperit / ipſius erit et ſi ille qui inueſtituram fecit ſine herede deceſſerit / et feudum reuerſum fuerit ad eum a quo ipſe tenuerit vel ad alium: quicquid poſt mortem ei⁹ qui dedit accreuerit / ad eum pertinebit[d] ad quem regreſſuꝫ fuerit.

¶ [redacted]uibus modis feudum amittatur. Tit. 5

¶ Caſus primus feudi amittendi eſt ſi dominus prelium campeſtre habuerit: et vaſallus eum morantem in prelio dimiſerit nō mortuum nec ad mortem vulneratum. Hoc dicit Bal.

Uia ſupra dictum eſt quibus modis feuduꝫ acquiritur et retinetur: nūc videamus qualiter amittatur. Si em̄ dominus prelium campeſtre habuerit et vaſallus eū morantem in ipſo prelio dimiſerit nō mortuum nec ad mortem vulneratum feudum amittere debet[e]. ¶ Item ſi fidelis cucurbitauerit[f] dominum id ē cum vxore eius concubuerit[g] vel ꝯcūbere ſe exercuerit[h] / aut cū ea turpit̄ luſerit[i]: vel ſi cū filia aut cū nepte ex filio aut cū

abſciſſis aufugit: vtpote oīno inutilis ad dñi defenſionē Rñ. non priuabit̄ feudo. ar. ꝭ. de feu. ſine cul. non a. §. ij. i fi. nichil em̄ intererat dñi vaſallū ibi ſtetiſſe. ergo a feu. non priuabit̄ cū pereque moriturus erat. vt ar. ff. de condi. ob cau. ſi pecunia. §. vl. ꝛ. C. depo. ſi plures. Sed cōſueuit q̄ri qꝺ auxiliuꝫ dño vaſall⁹ p̄ſtare teneatur: nūq̄d ſaluteꝫ ſuam debebit p̄ponere ſaluti dñi ſui an nō. ar. ē ꝙ poſtpōere debeat. ff. ad ſe. con. ſil. l. i. §. hic aūt querit̄. ꝟſi. ſerui. Sꝫ puto cōtra. fore cēſendū: q: nō tantū hꝫ ius dñs in vaſallo vt i ſuo: licet dicat̄ cōtrarium. ꝭ. de aliēa. feu. pa. c. ſi a morte. ſcꝫ ꝙ debeat dominū a morte liberare ſi pōt.
f ¶ Cucurbitauerit. qꝺ hic dr̄ cucurbitauerit ꝟbū ē. in de cucurbita nomē ꝟbale. al. dr̄ arga. vt i lōbar. ꝺ cōuitijs. l. i. ſꝫ in hoc loco q̄dā h̄nt glo. vacāt iſte cauſe amittēdi feu. ꝑpter inferiores hui⁹ ti.
g ¶ Cōcubuerit. vel cū inimicis dñi amicitias copulauerit. vel al'r cōtra dñꝫ ſe habuerit vt magis p̄ſumat̄ inimicus q̄ꝫ amic⁹. vt ar. ff. de iof. teſta. l. liberi. ꝛ. ff. ꝺ of. ꝓ. vt. l. i. §. cū pꝛon⁹. ſꝫ ſi dñs nō placitauerit vaſ. ꝺ culpis cōmiſſis in vita ſua nec heres dꝫ placitare. vt. C. de inof. teſt. oīmodo. ꝛ. C. de reuo. do. l. i. ꝛ. ff de proba. proculus. Accur.
h ¶ Exercuit. hoc icō q: i maleficijs poti⁹ volūtas q̄ꝫ effectus iſpicit̄. vt. ff. ad. l. cor. de ſic. diu⁹. ꝛ hoc itelligo niſi ꝓpter pniaꝫ deſtiterit. vt. ff. ad. l. cor. de fal. q̄ falſā. ſi ꝟo. ꝑpt impoſſibilitatē deſtitit affect⁹ eſt puniēdus. vt not. in di. ſtin. px. cū q̄s hꝫ volūtatem delinquendi ꝛc. — Voluntas poti⁹ q̄ꝫ effectus i maleficijs iſpicitur.
i ¶ Luſerit. puta forte manus ad pect⁹ ei⁹ ponēdo: vel etiā turpius aduerſus dñm luſit. vt in lōbar. qua. q̄s ſe defen. de. ſi quis amō. ludus enim ſiue luſus noxius in culpa eſt. vt. ff. ad. l. aquil. nā ludus. Quis em̄ eos ludos appellat ex quibus crimina oriuntur. vt in conſti. fede. imp. circa ſi. conſtitutionis.

¶ Quibus modis feudum amittatur.

Uia. ꝭ. dictū eſt. feudū amittere dꝫ: nunquid eſt hoc intelligēdum ſiue iuſte ſiue iniuſte dñs prelietur. Rñ. hoc determinabit̄. ꝭ. ti. i. hic finit̄ lex deinde cōſue. re. icipiūt. c. i. Sed quero hic ſi ſciat dñm iniuſte preliari cum eum adiuuare non teneatur ſi eum adiuuare incipiat: et cū poſtea vt ꝭ deſerat: an feudo priuet̄? Rñ. hec vberius. ꝭ. notabunt̄. ar. tñ eſt ad hoc ꝙ non. vt. C. de neg. ge. tutori. ſufficit em̄ ſi cui vel in paucis ꝛc. vt ibi dicitur. ſed illud qꝺ in hoc. c. dicitur intelligo cū poterat dñm adiuuare: et eū dimiſit. quid aūt ſi brachijs

nupta filio/ aut cū ſorore dñi concubuerit[a] (hec ita obtinent ſi in domo domini maneat) iure feudū amittere cenſetur[b].

¶ Similiter ſi dominum aſſalierit vel caſtrū dñi/ ſciēs[c] dominū vel dominā ibi eſſe[d]. Itē ſi fratrem ſuum occiderit[e] vel nepotem. id eſt filium fratris.

¶ Aut ſi libellario nomie amplius medietate ī feudū dederit: aut ꝑ pignore plꝰ medietate obligauerit/ ita vt trāſactū permittat: vel dolo hoc egerit/ amiſſione feudi mulctabitur[f]. His omnibꝰ caſibus feudum ad dominum reuertitur[g].

¶ Rurſus ſi fidelis minꝰ medietate libellario noīe feudum dederit/ ⁊ ſine herede deceſſerit/ ⁊ feudum ad dñm[h] redierit vel poſtq̄ ad libellū[i] dederit: vel pignori obligauerit et domino refutauerit: tūc ille qui ab eo acceperit nullo iure aduerſus dominū ſe tueri poterit.

¶ Qui cōſentit iura ſua ꝑdit: et aliena fortificat. Bal.

¶ Preterea ſi ille ad quē feudum ꝑ ſucceſſionē iure obuenire dꝫ cōſenſerit eos inueſtire ad quos ſ̄m rectum morem nō pertinet: nullo modo ad eū repetendū regreſſum[k] habet.

¶ Itē ſi fuerint duo fratres ⁊ vnꝰ inueſtiturā feudi accepit ſi poſtea feudū cū fratre diuiſerit ⁊ ille q̄ feudi partē accepit poſtea plus medietate vendiderit/ ⁊ ſine hr̄de legitio deceſſerit/ feudū ad dñꝫ reuertit̄[l]

¶ Itē ſi q̄s feudū habuerit in curte dñi ſui / nō poterit ipſuꝫ feudum in aliqua parte libellario nomine alicui ſine cōſenſu dñi ſui dare vł pignori obliga-

a ¶ Concubuerit. quidam habent hic in tex. poſt illa verba ſtatim hic alia (hec ita obtinent ſi in domo domini maneat) quidā nō habent. ſed credimus illa eſſe ſupflua.

b ¶ Amittere cēſetur. ſed nunquid hodie. et iſtud eſt correctū vt non poſſit auferri ſine certa et cōuicta culpa. Rñ. nequaq̄. quod eni ſpāliter nō remouetur quare ſtare prohibet̄. vt. C. de teſta. ſancimꝰ. q̄ꝺ enim noua lege nō inuenit̄ expreſſum illud in cōſtitutionibus veterū ꝯſtat eſſe relictum vt. C. de ap. precipimus. in fi. l. ſatꝫ tamen puto poſſe dici cōtrarium. vt in lōbar. de bene. ⁊ ter. tri. l. viii. ⁊ j. de feud. ſine cul. non amit. c. i. et ti. quo tempo. mi. inueſt. pe. de. c. iij.

c ¶ Sciēs. ita tamē. q̄ craſſa et ſupina ignorātia eū nō excuſet. vt. ff. de contrahē. emp. l. et ſi. §. ignorātia. ⁊ de iu. et fac. igno. nec ſupina. imo vt veriꝰ loquar: ſubaudiendum eſt maxime: quoniā cōtra ſacramentū facit. Sed tu inſtabis nunq̄d feudo priuat̄ vaſ. quia ſacramentū fidelitatis deſerit? Reſpō. nequaq̄. vt. j. que fue. pri. ca. bene. a §. illud enim. Sed ibi loquit̄ q̄ñ deierat ſe ſubtrahendo: hic autem delinquendo. ſi ergo ſciat vel ignoret dominū ibi eſſe feudo priuatur. Item ſiue ibi fuerit ſiue nō fuerit. licet videatur obuiare. j. que fu. pri. cauſa bene. amit. §. porro. nam ibi loquitur de alieno loco: quoniā ſciens ibi dominū eſſe a feudo priuatur. ſic ergo ratione loci illicitum deprehēdit̄ quod alˀs nō liceret. licet alibi ſit cōtra. vt. C. de tempo. in inte. reſti. l. vl. et hoc ita tam varie: q̄m maiorē iniuriā putauit legiſlator in eiꝰ domo fieri q̄ alibi. vt. ff. ad. l. iul. de adulte. l. quod ait.

Ignorātia craſſa nō excuſat.

Locꝰ illicitū facit licitum.

d ¶ Ibi eē. alˀs intꝰ. et alˀs ibi. ſed melior littera eſt intꝰ.

e ¶ Fratrē ſuū occiderit. hic querit̄ cui referat̄ iſtud ſuū nunq̄d ad dominū vel ad vaſallum? Reſpon. ad vtrūq̄ poteſt referri: nō tamē indiſtincte. nimirū licet fratrē domini ſui vaſallꝰ occiderit: non tamē ideo feu. amittit. ſed iſtud intelligo niſi in tradendo: id eſt prodendo hoc fecerit. nā et tūc ſi extraneꝰ eſſet ꝑuaret̄ a feudo: multo ergo fortiꝰ ſi domini fratrem ita occiderit. et in hoc caſu feu. ad dominū reuertit̄ ſi vaſallus ſuꝑ ipſiꝰ fratrem interficiat ad hoc forte vt totam hereditatem habeat: vel ſimilem feloniam fecit: puta hominem occidendo vt ampliꝰ in curia ſtare nō poſſit feu. amittat. verū quia in dominū non deliquit ad proximū agnatum pertinebit. vt. j. an ille qui interfecerit fratrem domini ſui feud. a. c. ſi quis interfecerit.

f ¶ Mulctabitur. nunq̄d a toto priuabitur ratione partis alienate? Reſpon. imo in quo delīq̄t. vt. j. de ꝓa. qui contra conſti. lotha. bene. ali. ca. i. hodie nō poteſt aliquā partem alienare ſine domini voluntate. vt. j. de ꝓhi. feu. ali. ꝑ fe. l. imperialem. quicquid hic dicatur.

g ¶ Reuertit̄. poſt hoc ꝟbū reuertit̄. ⁊ ante §. rurſus. inueni glo. talem. derogat̄ hoc nr̄o tēpore in curia mediolanēſi

h ¶ Ad dominū. hic notari poſſunt que notauimꝰ. s. titu. i. §. rurſus. et j. titu. illo. qua oli po. feu. ali. circa princi. Sed querit̄ nunquid hic ſecūdus vaſ. valeat cōtra heredem ipſiꝰ experiri cū deceſſerit ſine herede: ſcꝫ in feu. ſed cum herede in alijs bonis? Reſpō. hec q̄ſtio potius facti ē q̄ iuris. et pōt determinari ſ̄m q̄ð legit̄. j. de inueſt. rei aliena. c. cum ð re aliena. Sꝫ nunq̄d eodē mō reſoluit̄ ius acceptionis ſi culpa ſua dñs id ē primꝰ vaſal. feu. amittit? Reſpon. vtiq̄. nam ſi propter inimicitias id accidit ſiue alio modo propter culpam ſuam ipſe tenebitur. vt ar. ff. ſoluto matrimonio. l. penul. in prin. et. ff. lo. ⁊ conduc. ſi merces. §. conductor. ⁊ ar. C. de condi. ob cauſam. ſi militem.

i ¶ Ad libellum. alˀs ad libellum. alˀs ad libellarium.

k ¶ Regreſſum. ſed nunq̄d hoc intelliges quocunq̄ modo cōſentias. id eſt ſiue tacite ſiue expreſſim? Reſpō. vtiq̄ vt. ar. C. de remiſ. pig. l. ij. et. l. ſi hypothecas. ⁊. ff. de regu. iu. creditor. in fi. niſi dum tacite conſentit intelligat ius ſuum vbiq̄ durare. vt. ff. qui. mod. pig. vel hypo. ſol. ſicut §. non videtur. Item iſtud intelligo quando ex certa ſciētia conſenſit. nam alˀs potius intelligitur errare q̄ tam cōſentire. vt. ff. de iudi. l. ij. et de iuriſ. om. iudi. l. ſi per errorē et. j. ſi de feu. controuer. fue. c. ſi vaſallus. Item conſentire hic intelligitur qui preſens eſt nec contradicit. vt. arg. ff. de decu. l. decuriones. §. vlti. et. ff. ad mu. l. ij. et. C. de fun. li. l. i. li. x. in ſumma autem hic notandū eſt q qui alijs cōſentit ipſe ſua iura perdit. vt. C. de adminiſtra. tuto. cum quidem. Accurſius.

Preſens nō contradicens ꝑ cōſentiente habetur.

l ¶ Reuertitur. hoc intelligo quādo cōmuniter feudū acceperunt: et nominatim dictum fuit vt alter alteri ſuccederet. nam alioquin nullum eſſet dubium: et nil operaretur talis prohibitus cōtractus: quia alˀs frater fratri nō ſuccederet in feudo. vt. s. qui feu. da poſ. § ij. Sed tu inſtabis: quoniam ſi non delinquat vaſ. in dominum ad proximiorem agnatum et non ad dominum feudū reuertitur. vt. j. in qui. ca. feu. amit. §. vlti. ibi quoq̄ et in dominū delinquere intelligitur: quoniam contemnere videtur vt ibidem oſtenditur. ſic ergo alterius delictum ſiue factum alteri obeſſe videtur. ſed hoc plenius notabitur. j. q̄ fuit

prima cau.bñfi.amitten-§.vlti.et.J.ſi vaſal.feu.pri.cui de ſe.ca.vaſalli.Accur.

a ¶ Curtē.ſ.qd vulgo decauena dicitur.ſic ergo ſʒ iura iſta al's habet vaſall' feudū in curte dñi ſui.al's extra.et ſi extra: vel dñs hʒ diſtrictū.i.iuriſditionē: vel nō. in p̄mis duob' caſib' non pōt aliquam prē ſine dñi volūtate libellario nole dare ſed in vltimo vſqʒ ad medietatē potest. vt.s.prope.et J.in plurib' caſib' vel locis. verūtamen hodie in nullo iſtorū caſuū pōt vaſall' ſine dñi volūtate id alteri cōcedere.vt in cōſti. fede.imperialē decet ſolertiam rc.ſic itaqʒ qualiſqualiſ retentio dño prodeſt: vt hic.r.s.ti.i §.ſi quis de manſo vno.

b ¶ Epiſcopū vel abbatem vel abbatiſſam rc. Al's non eſt hic rub.ſeu tit. nec littera capitalis: ſed ſolus §. et male.

Tez ſi epſ nullum hʒ vigorē.hoc qualit ſit intelligendū in ſūma expoſuim'.vnde iſtud notanduʒ eſt: qr qd conſtituit papa vrbanus in futurū dūtaxat habet locū.et merito quia nil peccauit antiquitas cū hui' decreti foret inſcia vt.C.de teſta.l.iubem'.in fi.r.ff.de iure immu.l.i.

re. Similiter ſi extra curtem[a] detinuerit et dominus diſtrictum habuit vel alium honorem: r ſi alienauerit ſine dñi volūtate iure ad dñm reuertitur.

¶ Epiſcopum vel abbatez vel abbatiſſam vel dñz plebis feudū dare non poſſe[b].

¶ Epiſcopus/abbas/vel abbatiſſa/vel domin' plebis non poſſunt deceto infeudare res eccleſiarum ſibi ſubiectarum que vocantur tituli. Bal.

Tē ſi epiſcopus vel abbas/vel abbatiſſa/ vel domin' plebis feudum dederit de rebus eccleſiarū que eis ſubiecte ſunt et tituli vocātur nullum habet vigorez[c] ſm hoc qd conſtitutum eſt a papa vrbano in ſancta ſynodo. Hoc ē illud qd poſt eius decretū fuerit datum: qd autem ante datum fuit/firmiter p̄manere dʒ.

¶ Idē iuris eſt ſi p̄poſit' vel abbatiſſa / vel alia eccleſiaſtica perſona que antiquitus nō ſit ſolita in feudum dare: ſcʒ vt qd dederit de iure non valeat.

d ¶ Non admittūtur.ſʒ quid ſi maſculū relinqt r feminā: nunqd et femina in feudo ſuccedit: Rñ.non. vt.J.ti.ij. §.ij.niſi forte maſculus ſubito poſt mortē patris mortuus ſit quaſi nō videatur extitiſſe cum nō p̄ſeuerauerit.vt ff.de iniuſt.ru.teſt.poſthum'.nec em̄ patet locus femine in feudi ſucceſſione donec maſcul' ſupereſt ex eo qui primus de eo feudo fuerit inueſtitus.J.de eo qui ſibi vel ſu. here.maſcu.et femi.inue.ac.c.qui ſibi.

Eſſe nō videtur qd par durat.

e ¶ Feudum retinere nō pōt.qd hic dicitur pleriſqʒ non placet.vt in lombar.de bene.et ter.tri.ſi quis terrā.Sʒ de quo muto ſit intelligēdum queſo michi dicas.aut em̄ de muto a natura: aut de muto al's: ſcʒ ſuperueniente caſu ſicut diſtinguitur.C.qui teſta.face.poſ.l.decretis.de muto a natura nō pōt intelligi: qm̄ ſi potuit acquirere: multo fortius debet retinere: ſi de alio intelligatur ſic opponit quilibet in vltimo articulo vite mutus efficitur: Rñ.peritus.amice ſummā ſubtilitatem ſecut' es: igitur loquela tua a iudicibus nō eſt admittenda.vt.ff.q.mo.pig.vel hypo.ſol.ſicut-§.ſi debitori.immo potius eſt reſpuenda.vt C.ad treb.l.pe.et C.vt ac.ab here.et cōtra here.inci.l.i. et hoc qd alibi dicitur: ſimplicitas ē amica legib'.vt i ſti.de fideicō.here. §.ſed qr.et inſti.d legi.ag.ſuc.§.ſed ſimplicitatē.ſic ergo legitimū factuʒ propter ſuperuenientiā turbat'.vt ff.vñ vi.l.vlti.et in aut.de reſt.et ea q pa.§.fi.et.C.de ſecun.nup.l.i.vel intelligit' hic de feudo paterno: qd ſm quoſdā mut': ſurdus: cecus: claud' vel aliter imperfectus nō retinebit: quia feudo ſeruire non valent.vt.J.ti.an mutus vel aliter imperfect.feu.reti.c.mutus. Vel intelligas ſm qd de hac materia in ſumma no.in rub. qui.mo.feu.amit. §.propter caſum. Accur.

Legitimū ſcm̄ p̄ſupueniētur batur.

f ¶ De na'a feudi. Al's hic inueni notabile in glo.vacat hoc ca.propter inferius ca.mut'. ſed Jacobus Sufredi al's columbi hanc gloſam non habet.

¶ Femina poſita i copula cū maſculo nō ſuccedit ſimul cuʒ eo: ſed ita demum ſi maſculus non eſt. Bal.

¶ Quinetiam ſi qs eo tenore feudū acceperit vt ei' deſcendētes [redacted] femine illud habere [redacted]/relicto maſculo vlterius femine non admittūtur[d]. ¶ Mutus feudū[e] retiere nō poteſt.ſ.qui nullo modo loquitur. ſed ſi feudum fuerit magnū quo ei ablato ſe exhibere nō valeat: tātū ei relinqui debet vnde ſe ſuſtinere poſſit et his omnibus caſibus feudum amittitur/et ad dominuʒ reuertitur.

¶ De natura feudi[f].

¶ Non pōt de comitatu marchia vel baronia inueſtitus p̄ p̄ncipem de his pro libito deueſtiri: et qd de principe dicit idem de maximis et maiorib' valuaſoribus. Bal.

Natura feudi hec eſt: vt ſi princeps inueſtierit capitaneos ſuos de aliquo feudo / nō poteſt eos deueſtire ſine culpa[g].i. marchio

Natura.ſine c'lpa.ſic̄.J.d feu.ſine cul.nō a.c.i.r ti.q tē po.mi.iue.pe.dʒ.c.iij.et in lōbar.de bñ.ter.tri.l.vl.ex iſto locō colligit' ar.ſm veteres: q' ex perſonarū qualitate et differentia licitū dep̄rehēditur qd al's eſſet illicitum ar.ff.de proba.cum de indebito.r inſti.ad.l.aquil.§.ij.et C.de procu.militem.de hoc plenius inuenitur in libello py.car.ij.in rub.ex perſonarū qualitate rc.ſm modernos vero inter maiores et minores non habetur diſcretio.itē colligitur adhuc q' id qd ab initio eſt volūtarium ex poſt facto neceſſarium efficitur.vt no.C.de actio.et obliga.ſicut.cum ſuis concordan.item colligitur q' licitum eſt ante qd poſtea nō licebit.vt.ff.de offi.p̄ſi.ſenatuſcō.et.ff.de fer.l.i.et.ff.de procu.ſed etiā.et de iud.ſed et ſi-§.ij.r de in fa.ſolet.et.l.ij.§.i.et.ff.de ritu nup.ſi quis officio.argu.cō tra.ff.de iud.l.ij.§.penul.et.ff.de ritu nup.ſi quis tutor.§.licet. Quis.Accurſius.

Lʒ ante a quod poſtea ſi

nes et comites et ipſos qui ꝓprie hodie appellantur capitanei. ¶ Idem eſt ſi inueſtitura ſit facta a capitaneis et maioribus valuaſoribus qui proprie hodie capitanei appellantur. ſi vero facta fuerit a minoribus vel minimis valuaſoribus/ aliud eſt: tunc enim poſſunt deueſtiri nō habita ratione culpe niſi fecerint hoſtē rome: tūc ei idē ē in minimis qđ in maioribus valuaſoribus: vl niſi emerit feudū; tūc ei ꝓciū[a] reſtituendū eſt ſm antiquū et rationabilem vſum. moderni autem non ita ſubtiliter cernētes dicunt idem obſeruandū in minimis quod dictuʒ eſt in maioribus valuaſoribus.

¶ De ſucceſſione feudi.

Tit. 8.

a ¶ Preciū. hic colligitur ꝙ non debet quis duplici dāno affici. ſimile. ff. de cōdi. ob tur. cau. ſi pecuniā. §. pe. ⁊ ff ad le. rho. de iac. nauis. in fi. et. ff. de actio. emp. ⁊ vē. ex empto. §. vl. ⁊ ff. de in. do. l. iure ſuccurſū. ⁊ ff. de pe. ſanctio. ſʒ cōtra. ff. de tranſac. q fidē. ⁊ C. de tranſac. cū ꝓponas. et. l. ſi q̄s ma. ⁊ C. de ſecū. nup. l. i. Itē inuenitur hic ꝙ feuduʒ emi valeat. vt. j. de feu. da. minimis va. c. ſi miores. ⁊ de bene. fratris. c. i. et. j. quēad. ad fi. feu. p. ca. ſi quis ſine filio maſculo. ſʒ ↄtra. j. de feu. da. in vicē. l cō. ca. i. ſʒ dn̄o dante ibi vberi⁹ exponetur. et i ſumma ē expoſitū eſt.

Feudū emi pōt

¶ De ſucceſſione feudi.

Sequitur. equaliter hic colligitur in primis ꝙ melior ē maſculoꝝ cōditio ꝙ̄ mulierū ſicut et in multis no. vt. ff de ſta. ho. l multis et not. s. q feu. da. poſ. §. hoc aūt notādū eſt: q̄daʒ poſſunt hic notari q̄ notata ſunt alibi vt in ſumma de ſuc. ab inteſta. ē diſputatum. inferi⁹ aūt de ſuc. tractaturi plenius exponemus que poſſunt ſubtiliter indagari. py. ⁊ ſm qđ de hac materia in ſum. no.

Maſculi melior ē cōditio ꝙ̄ femine

c ¶ Hoc quoqʒ. ſup iſtud hic gloſatū iueni vacat hoc ꝓpter inferius ca. per ſucceſſionem.

d ¶ Partem ſuā. i. ad libellū conceſſerit. qđ quidē facere potuit ſine dn̄i volūtate. vt. j. de feu. alie. c. i. et hoc ↄtingit ea rōne: q: pars tm̄ feudi eſt alienata cū vnū erat feudum tm̄ qđ ad alios fratres ꝑuenerat ex ſucceſſiōe pr̄is ſeu aui et iō donec vixerit alienator frater eius non poterit petere partē illā alienataʒ: ſm ꝙ hic. j. ſeq̄tur. ſi moriatur ſine herede maſculo nichilomin⁹ reuertitur ad me ⁊c. q. d. an̄ mortē ei⁹ nō pōt reuerti: imo nec dn̄s poterit eū recuperare niſi demū alienatore mortuo ſine herede maſculo: ſubaudias ⁊ ſine fratre. vt. j. de feu. alie. §. ſi clientul⁹ fecerit libellū ⁊c. Uel ſi vis intelligere ꝙ hic loquatur etiā de alienatiōe titulo vēditiōis facta: dicas ꝙ hic loq̄tur ſm ſua tpa: olim eñ poterat vaſall⁹ neceſſitate ſuadente vſqʒ ad medietatē ſine conſenſu dn̄i feudū vēdere. vt. j. qua. oilm po. feu. alie. c. i. §. i. et ſm hoc hʒ locū notula py. quā hic no. que ſic incipit. hic colligitur fratrē ad partē eius q̄ alienauit ⁊c. nā et tunc quando vaſallus vēdebat partē ſine conſenſu dn̄i non irritabatur venditio niſi demū mortuo alienatore ſine herede maſculo. verūtn̄ ſi dominus volebat eum redimere ꝓ equali precio poterat hoc facere. ſed agnat⁹ preferebatur ei ⁊ in ꝓhibēdo ⁊ in redimēdo. vt. j. qua. olim po. feu. alie. c. eſt aūt. §. porro ſiue de bona. hodie vero inhibita ē oīs feudi alienatio tam particularis ꝙ̄ totalis per leges Lotha. et fe. j. poſtea. q̄ ſi fiat hodie ipſo iure non tenet et ad dn̄m libere reuertitur: vt dicit. d. l. fede. impialē. qđ intelligo verū eſſe qn̄ feudū erat nouū ſeu tale paternū ad qđ non veniebat aliquis poſt alienatorē ʒ cū non habebat agnatos ſeu deſcendentes et nō erat paternū ad qđ agnati venditoris venire debebāt p⁹ mortem eius ſine filijs maſculis: q̄niā tūc ipſi⁹ agnati ꝓferūtur dn̄o: ſicut oli ꝓferebātur ei ī redimendo ptē ſcʒ feudi aliēatā. vt. s. no. eſt. ſicut et al's dicitur ꝙ ſi vaſallus culpā ↄmittat propter quam feudū amittere debeat: neqʒ filius neqʒ eius deſcendētes ad id feudū vocabuntur: ſʒ agnati admittētur. vt. j. ſi de feu. contro. fue. c. ſi vaſallus. et. j. ſi va. feu. pri. c. ſi vaſall⁹ ſicut ergo olim ꝓferebantur agnati domino: ita et hodie preferuntur cum hoc non ſit mutatum. quia qđ ſpecialiter non mutatur quare ſtare ꝓhibetur: vt. C. de teſta. ſancimus. quicquid eñ lege noua non videtur expreſſum id veteri lege debet intelligi relictum. vt. C. de appel. precipimus. in fi. Dices ergo ꝙ hic loquitur de alienatōe que fiebat olim ante ↄſtōnem lotharij et federici. olī ei ſi vaſall⁹ aliēabat feudū ⁊ poſtea ipm recupabat ipm tanq̄ feudum retinebat. Hodie ꝟo ſecus cum ſtatim poſt alienationē illicitam ſit hoc dn̄o apertū. vt. j. quid iuris ſit ſi vaſ. poſt alie. feu. ipm recu. c. i. Sed videtur ꝙ dn̄s oīno debeat agnatis preferri qn̄ vaſall⁹ feudum vendidit. quia tunc videtur dn̄m contēnere. vt. j. in qui. ca. feu. amitta. §. deniqʒ. in fi. cū vaſallus ita in dominū peccat ꝙ feudum amittere debeat: non ad proximos ſed ad dn̄m beneficium reuerti debet: vt dominus hāc ſue iniurie vltionē habeat. vt in. d. §. circa prin. Sed dicas ꝙ ibi loquitur de feudo nouo: vel de tali paterno ad qđ non veniunt agnati ex latere venientes cum nō ſuperſint ſed tantū deſcendentes ab eo qui illud acquiſiuit. et ad hoc videtur facere littera ibi poſita non ad ꝓximos: et non dixit agnatos: q̄ſi voluerit intelligere de deſcendentib⁹ tātū ar. ad hoc. j. ſi de feu. con. fue. c. ſi vaſall⁹ culpā cōmittit ⁊c. eodēmodo pōt intelligi qđ legitur. j. an ille qui i. fra. do. fui. c. ſi quis interfecerit. licet alibi dicatur ꝙ ille ꝓximus eſt quem nemo ſequitur. vt. ff. de verb. ſig. l. proximus.

Culpa vaſalli ſuis heredibuſ nocet.

Proximus eſt quē nēo ſequitur.

e ¶ Inueſtire. quid ergo erit ſi frater cōſentiat fratri ſic facienti: nūq̄d filio preiudiciū facit: et certe videtur ꝙ nō. vt. C. de lib. et eo. li. l. ij. ar. ff. de adop. ſi arrogator. ⁊ ff. de ſena. emācipatū. ſed quō cū teneatur affirmare qđ defunctus voluit: nec debeat heredi licere qđ defuncto non licebat: et maxime cū non poſſit filius feudū habere ex here-

¶ Si habēs feudum decedat maſculis et filiabus relictis: ſoli maſculi ſuccedunt in feudum non filie ſeu femine. hoc dicit Bal.

Sequitur de ſucceſſiōe feudi videre. ſi quis igitur deceſſerit filijs et filiab⁹ ſuperſtitibus: ſuccedūt tm̄ filij equaliter[b] vel nepotes ex filio loco ſui pr̄is nulla ordinatione defuncti in feudo manente vel valente.

¶ Feudo paterno alienato vl de quo eſt filia inueſtita ſuccedit maſculus ſuperſtes. Hoc dicit Bal.

¶ Hoc quoqʒ[c] obſeruatur vt ſi frater meus alienauerit partē ſuā[d] feudi vl fecerit iueſtire[e]

ditatem repudiare.vt.j.an agna.vel filius defun.poſ.feu. reti.c.ſi contigerit.et ti.de cap.qui cu.ven.c.filius nō pōt. et.C.de lib.cau.ſi ab eo.⁊.ff.pro ſocio.heres.et de diuer.et tempo.pre.cum heres.ſm ꝙ de hac materia potes inue- nire in libello diſpu.py.ij.car.et pro et contra in rub.non eſt licitum heredi ⁊c.et in ſupiorib⁹ rubricellis. Rñ.ꝗ oppoſita ſunt lo- quunt̄ in feudo pꝫ no:et hoc nō eſt pꝫ nū:ſed ab anteceſ- ſorib⁹ acquiſitum: igitur non iure pꝫ no hoc hꝫ nepos. ar.ff.de adop.ſi ar rogator.§.pe.

a ¶Si moriatur. ſine filio maſculo. vt.j.ō alieā.feu.§. inde poteſt pſumi Accur.

b ¶Maſculo. hic colligit̄ fratrē ad partē eius ꝗ neceſ ſitate ſuadēte alie nauit: vel alio mo do a iure ſuo ceci- dit nō admitti do- nec ſupererit alie- nator:nā et ſi heres ſcriptus rogat⁹ eſ- ſet alicui poſt mor tem ſuā reſtituere hereditatē ſuam ⁊ condēnetur:et bo- na eius occupen- tur a fiſco:interim veniens fideicom- miſſarius hereditatē petēs repellitur:expectanda ei eſt mors ſcripti.vt.ff.de iu.fiſ.l.ſtatius florus.§.fi.et de lega. ij.l.cum pater.§.hereditatem.et §.ab inſtituto.et ar.j.de le.cor.§.profecto.Accur.

filiā ſuam:ſi moriatur^a ſine he- rede maſculo^b/nichilomin⁹ re uertitur ad me:et oli obſerua batur vſqꝫ^c ad quartum gradū tm̄ ſm quoſdā:hoc ideo quia poſtea non vocatur feudū pa- ternum.alij autem dicunt vſqꝫ ad ſeptimum gradum.

¶ Filia non ſuccedit in feudo licet vaſall⁹ deceſſerit ſine he- rede maſculo / niſi inueſtitura facta fuerit in patrem vt filij ⁊ filie ſuccedant in feudum. hoc dicit Bal.

¶Filia vero non ſuccedit^d in feudo niſi inueſtitura fuerit fa cta in patre vt filij et filie ſuc- cedāt^e in feudum:tunc eñ ſuc cedit filia filijs nō extantib^f vel niſi inueſtite fuerit de hoc feudo paterno. In alio ꝓo feu do qđ habuit initium tm̄ a fra tribus:non ſuccedit vnus al- teri/ſiue vna inueſtitura^g/ſiue duabus inueſtituris / niſi hoc fuerit dictum expreſſim vt al- ter alteri ſuccedat.

¶ Qui ſucceſſores te- neantur^h.

Si quis inueſti- tus fuerit de ali eno feudo poſt mortem eius:vl' ſi quis fuerit in- ueſtitus ſub cō- ditione aliqua / vel tempore quo nullus erat inueſtit⁹:ſiue premoriatur tenēs feudum/ſi ue inueſtitor/ſiue inueſtitus^i. inueſtitor et inueſtitoris^k he- redes tenentur inueſtito vel heredi eius veniente tempo- re vel conditione : licet alij di cant ſi moriatur inueſtitus an teqꝫ tenens feudum / vel an- te cōditionem exiſtentem/ vel ante tēp⁹ : ꝙ heredes eius nō debeāt inueſtiri^k . nam ſi quis fuerit inueſtitus pure de alie- no feudo ...

quaſi non videantur extitiſſe.vt no.ſ.epm vel abba.⁊c.§. quinetiam ſi quis.

g ¶Inueſtitura.hoc eſt dicere ſiue vnus tantum fuerit inueſtitus:ſiue ambo fuerit inueſtiti:non ſuccedet vnus alteri niſi hoc dictū fuerit expreſſim;et alter decedat ſine legitimo herede. ſm qđ hic dicit̄.⁊ ſ.qui feu.da. poſ. §.cum vero contra dus . et.j.de feud. mar.ca.ſi duo fra- tres.

h ¶ Qui ſucceſſo res teneantur hic poteſt eſſe titu.qui ſucceſſo.teneā.ru- bricella talis eſt . quid iuris ſi quis fuerit inueſtit⁹ de alieno feudo. hac aūt non vtimur in noſtro apparatu.

Si quis inueſti t⁹. In- ueſtitu ra pape potentior eſt ꝙ iuſiurandū Item facta inue- ſtitura a laico de a lieno feudo in diē vel ſub conditiōe ſortitur effectū va- ſallo mortuo ſine ſucceſſore ſiue pre- moriatur inueſti tor ſiue inueſtitus ſiue tenens feudum:ſed pure facta inueſtitura non valet facta vero inueſtitura ab eccleſiaſtica perſona modo pre- dicto non ſortitur effectum ſi premoriatur inueſtitor an- teqꝫ feudum tenens.vel ſi ſub conditione vel tempore an teqꝫ conditio vel tempus exiſtat.h.d.Bal. Sūma- rium.

c ¶Vſqꝫ ad.vij.ſed hodie obtinet vſqꝫ in infinitū.vt.ſ.ꝗ feu.da.poſ.§.hoc quoqꝫ ſciendum eſt.

Femie ad feu dū aſpi rare nō poſſunt

d ¶Non ſuccedit.nec eius filij.ꝓles ei feminini ſexus vel ex femineo ſexu deſcendens aſpirare non poteſt ad feu- dum niſi ex pacto:vt hic.et.j.de gradi.ſucceſ.in feu.ca.i. licet eñ filie vt maſculi ſuccedant patri:legibus tamen a ſucceſſione feudi remouentur et eorum filij.vt.ſ.qui feu. da.poſ.§.hoc autem notandum eſt.

Exp̄ſſe licent ꝗ tacite ñ.

e ¶Succedant. hic pōt notari illud generale ꝙ licitum eſt expreſſe qđ tacite nō licet.vt.C.de pig.l.iij.⁊.ff.de con- trahen.emptio.labeo.⁊.C.de donatio.inter vi.et vxo.do- nationes.cum omnibus concordan.ſequen.in rubricel- la illa imo expreſſim et per pactum licet qđ eſt in lib.di- ſpu.Py.char.ij.licet contrarie ſint rubricelle ille ibidem precedentes.notari tamen hic poteſt ꝙ illud locum habꝫ in feudo maſculorū:qm̄ filia recte ſuccedit matri in feudo ſm quoſdā.vt.j.de na.ſuc.feu.c.i.lꝫ videat̄ ſ.j.de bñfi.feu. c.i.et ſup illud ſuccedat:inueni glo.talē in ꝗbuſdā lib.ſic dicentem.vacat hoc capitulum propter inferius:ſi due.j. de feu.marchi.

f ¶Non extantibus,vel extantibus et ſubito mortuis:

i ¶Inueſtitoris.nimirū ex qua perſona quis lucrū ca- pit:eius quoqꝫ factum preſtare tenetur ⁊ ſi qñ iure factū non eſſet.vt.ff.de reg.iur.l.ex qua perſona.et.C.de li.cau. ſi ab eo.Accur.

k ¶Inueſtiri.et merito:quia per patrem vel teſtatorem ſibi deferebat̄:at in ipſius perſona locum non habuit.igi tur nec hereditas competit.nimirū nec debet permiti he- redi qđ defuncto non fuit licitum.vt.ff.de diuer.et tempo. pſcrip.cum heres.et.ff.qđ quiſ.iu.l.iij.⁊.ff.de ꝟb.ob.l.ij.⁊ qua.re.ac.non da.l.i.⁊ de condi.⁊ demon.cui.et de edē.ꝗ dam.et in ſumma in rubricella illa:non eſt licitum here- di ⁊c.vt no.ſ.tit.i.§.hoc quoqꝫ.ſuper verbo illo:inueſtire filiam ⁊c.⁊ ſunt hec omnia intelligenda quando non fue rat in poſſeſſione miſſus hic ſecūdus vaſallus. vt.ſ.titu. qui ſucceſſores teneantur.c.item ſi quis epiſcop⁹.⁊ hoc eſt qđ alibi dicitur poſſeſſionis maximum cōmodum eſſe vt.ff.de rei ven.is qui deſtinauit.Sed opponitur quō po tuit hic ſcđs vaſall⁹ in poſſeſſionē mitti cū alt̄ poſſidebat Rñ.bñ:qꝛ potuit aliq̄ cā interueniēte a feudo priuari.et ſic etiā ante tp̄s ipſi reo potuit fieri traditio.

Heredi nō lꝫ qđ defūcto ñ licuit.

a ¶ Habita inueſtitura.ſ.ꝙ heredes inueſtitoris tenent premortuo inueſtitore anteꝗ̄ tenēs feudū vel cōditio vel tp̄s exiſtat: vel niſi fuerit.

b ¶ Per.l. lotharij.q̄ eſt in lōbar.titu.qn̄ lꝫ rectoribꝰ.l.ij.⁊ rubrica de precarijs. ¶ De ꝯten.inter dn̄m et fidelē.⁊c.

nā et actore nō probāte (et ſi nichil p̄ſtitit) reꝰ obtinere dꝫ. vt.C.d̄ edē.q̄ accuſare.⁊ fauorabiliores ſūt rei ꝗ̄ actores. vt.ff.de re.iu.fauorabiliores.et promptiores ſumꝰ ad abſoluendū ꝗ̄ ad cōdēnandum.ff.de act.⁊ ob. arrianus.

f ¶ Malignādo.al's maliciādo.⁊ al's aliq̄n multa bona.

Si fuerit.per pares. iſtud plenīꝰ notabit i ti. q̄d ſit inueſtitura c.i.§.i.in diſtinctione q̄ ibi fit.⁊ J.tit. ſi de inue.inter dominū et vaſallum lis oritur.

c ¶ Inopia. h̄ notādū eſt ꝙ inopia ꝓbatiōis emergēte cōuolādū eſt ad auxiliū qd̄ al's cēt reſpuēdū.ſicut etiam not.i.C. de heredi.⁊ ma.quoniā. ⁊.ff.de teſti.ſerui.⁊ C.de repu. cōſenſu.Accurſius.

d ¶ Hoc ita.vt detur ſacramentum vaſallo.nā verum eſt ꝙ ei dat̄ niſi ſit caſtaldus q̄ poſſidet.tūc eni tm̄ ſue idest dn̄i religiōi ſtabit̄.alioquin nō niſi forte venit caſtaldus q̄ poſſidet tunc eni non poſſidenti dn̄o ſacramētū deferf: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit.nam malignando ⁊c. py.melius tm̄ puto. ſcꝫ ꝙ iſtud hoc ita refertur ad proxi.dictū vt ita exponas: h̄ itavt.ſ. p̄ ſacr̄m id eſt p̄ iuſiurandum dn̄i poſſidētis cuꝫ xij. ſacramētalibꝰ dirimat̄ niſi clientulꝰ ſit caſtaldꝰ ⁊c. tunc eni tm̄ ſue.i.

no feudo non valet habita inueſtituraᵃ: hoc ita eſt niſi fuerit facta ab aliq̄ eccl'iaſtica ꝑſona: tūc eni ſi p̄moriat̄ iueſtitor anteꝗ̄ feudū tenens/vel cōditio vel tp̄s exiſtat/ nō obligat̄ ſucceſſor illiꝰ: et hoc ꝓbat̄ p̄ legē lotharijᵇ de [illegible] hoc itel ligēdū eſt in vaſallis qui feudi ſucceſſionem nō habent.

¶ De contētione inter dominū et fidelem de inueſtitura feudi.

¶ Orta cōtētione inter dominū et fidelē de inueſtitura decidi dꝫ vel p̄ pares curie teſtio niū perhibētes: vl' p̄ iuramētū poſſeſſoris iurātis cum.xij. ſacramentalibus.Bal.

Si ꝯtētio fuerit inter dn̄m ⁊ fidelē de inueſtitura feudi: p̄ paresᵇ curie dirimat̄ Alij enim teſtes etſi idonei ſint/ admittēdi non ſunt: inopiaᶜ tm̄ ꝓbationū dirimat̄ per religionē clietuli poſſeſſoris feudi: vel cū.xij. ſacramētalibꝰ ſm̄ quoſdā. Ceterū ſi dn̄s poſſideat/etiā p̄ ſuū iuſiurandū cū.xij. ſacramētalibus dirimat̄. hoc itaᵈ niſi clientulꝰᵉ ſit caſtaldus vel actor domini: tunc eni tm̄ ſue.i.dn̄i religioni ſtat̄/ niſi hēat teſtes pares idoneos: nā aliquādo malignādoᶠ multa bona auferunt dn̄o hoc modo: et hoc colligit̄ p̄ legē q̄ eſt in titulo de acquiſitione actorū regis in lombarda. idē dicēdū eſt de guardia

¶ De pignori dato feudo q̄d iuris ſit.

Similit̄ ſi q̄s voluerit dicere de pignoreᵍ ſibi dato ſe inueſtitum eſſe/nō credatur ſuo iuramento: ſed teſtibꝰ idoneis paribus domus vel curie. ¶ Inſuper ſciendū eſt feudū guardie et caſtaldie quacūꝗ̄ hora vult auferri poſſe a domio/ſcꝫ poſt annumʰ.

¶ De contentiōe inter me et dominū de portione feudi fratris mei defunctiⁱ.

¶ Fratri ſuperſtiti defert̄ iuſiurandū ſi partē habeat in feudo de quo eſt cōtētio inter eū et dominū: ſed ſi nullā hꝫ ꝑtē datur dn̄o.h.d.Bal.

Si cōtētioʰ fuerit iter me ⁊ dn̄m de portōeˡ feudi fratris mei defūcti: dicendo p̄rmū eē ⁊ ſic me debere ſuccedere: ille ꝓ̄o minime tācꝫ

¶ De pignori dato feu.q̄d iuris ſit.

Similiter. de pignore. hoc intelligo locū hr̄e qn̄ de pignore cōſtabat: alioq̄n ꝓbatio incūbit dn̄o ꝙ ſi ꝓbare nō poterit ſe pigri ꝯdiſſe: reſtituere dꝫ eū dn̄o: vel ꝓbare per pares curi; vl' breue teſtatū/ qd̄ ſibi de feudo dederit poſtꝗ̄ p̄ pignꝰ accepit.vt.ſ.d̄ cōtro. iue.feu.c.ſilr̄ ſi aliquis. Huic obuiare videt̄.C.q̄ po.in pig.ha.ſi generaliter. auf. itē poſſeſſor. R̄n̄. illud locū hꝫ qn̄ inficiabatur rē fuiſſe illiꝰ: ſed h̄ bene cōfitebat̄ reꝫ dn̄i fuiſſe: lꝫ dicerꝫ ſibi obligatā ꝑ pignore nō eſſe. Uel aliter dicimꝰ quia pōt intelligi iſte.§. ſcꝫ qn̄ dn̄s in ꝓbatiōe defecerit ⁊ ſic dat̄ defenſio vaſallo nec ſufficit iuſiurādū niſi et teſtes adſint: alioq̄n crederet̄ ſuo ſacro cū xij. ſacramētalibꝰ vt.ſ. p̄ri.§.

h ¶ Poſt annuꝫ. niſi ad certum tp̄s datū ſit.tūc eni nō poſſet auferri ante tp̄s.illud autē intelligas et de eo qd̄ datū eſt ꝓ mercede alicuiꝰ rei. vt.ſ.de feu.guar.c.i.q̄s antē dicat̄ caſtaldus: dicvt ibi not.

dn̄i religioni ſtat̄ ita ꝙ ſolus iurabit: ⁊ nō habebit neceſſe iurare cū.xij.ſac.ſed alibi eſt in tex.nō ſtabit̄.et ſm̄ hoc nō debet eſſe in tex.ꝓ̄bū illud.i.dn̄i: ſed debebit referri illō ꝓ̄bū ſue/tantū ad clientulū ⁊ nō ad dominū ita dicas tm̄ ſue.i.clientuli religioni nō ſtabitur niſi habeat teſtes ⁊c. et ſm̄ hoc magis cōgruit littere prior expoſitio.

e ¶ Cliētulꝰ. huic ſile eſt.C.de re.cre. ⁊ iureiur. l bonefidei.⁊ merito not.ꝙ poſſeſſori defert̄ iuſiu.tū poſſeſſoris fauore: tum q: reus eſt: nimirū (vt.ſ.dictū eſt) maximū eſt poſſeſſionis cōmodū: qm̄ melior eſt poſſidētis cōditio ꝗ̄ petentis vt hic.⁊.ff.de ſal.inter.l.i.et.ff. de pig.ſi debitor.

i ¶ De cōtentione inter me ⁊ dominū ⁊c. Quidam nō habent hic aliquā rubricā et male.

Si ꝯtentio.al's inuenit̄ in glo.vacat hoc.c.propter ſuperius.c.item illud.

l ¶ De portiōe.i.de medietate. nā appellatiōe p̄tꝫ dimidia ꝯtinet̄.vt.ff. de vſuf.l.ēt.et.ff. de verb.ſi.nomē filiarū.§. portiōis.vl' itelligas de portione.i.ſiue de medietate: ſiue de aliq̄ p̄te itelligēdo de maiori vel minori.vt.ſ.q̄ ſuc.te.§.cum autē q̄s dixerit.

Partis appellatione dimidia cōtinet̄.

a ¶ Alienauit. intelligo ſic. i. ſiue poſſideo ꝑ me: ſiue per alium. nam qui meo nomine poſſidet ipſe nō poſſidet: ſed ego ipſe poſſideo. ff. de acqui. poſſeſ. quod meo noīe. Improprie ergo ponit alienauit. Uel forte iō refert ad vaſallū iuſiurandū ꝛ ſi nō poſſideat: qꝛ feudi nō eſt cōtētio ſed de feudi qualitate heſitatio. i. vtrum fuerit paternū vel nō: vel ratione alteriꝰ ptis quā poſſidet iſtud intelligo ſi eni nichil poſſideat ď feudo: ꝛ nec dñs: vel forte dñs aliud eſt.

¶ De alienatione feudi.

Si clientulus vlterius. ergo ꝓ parte licet qđ inſolidū nō liceret. vt. ff. de contrahen. emp. et ven. ſi quis donationis. et de offi. eiꝰ cui manda. ē iuriſ. l. i. et de in iuſvo. ſed ſi hac. §. q̄ manumittit. ꝛ. C. de cōdi. et demon. cū ita. ſimilia ſtudio ſus inquirat.

c ¶ De libello. ſic ergo videt ꝙ alias nō ſit alienatio permiſſa ꝑterqꝫ libelli cōceſſio. nā cum de pluribꝰ vnū cōcedit ſequēs intellectꝰ patens eſt ꝙ de alijs remouet. ſicut ecōtra. vt. ff. de cōdi. inde. cum ita. ꝛ de iudi. cum ꝓro. Sed cū alienationis appellatione pignoris obligatio cōtinet: nunqđ pignori obligare poterit: et videt ꝙ nō. vt. C. de re. alie. nō alie. l. fi. nimirū cui nō in genere licet nec in ſpecie licebit. ff. nau. cau. ſtabu. l. i. in prin. et de ope. pub. l. iij. ꝛ de re mili. officiū. et in ſti. de aucto. tuto. et inſti. qđ cū eo. §. fi. videt etiā iſtud ꝯfirmari per. l. federici imperialē ꝛc. q̄cq̄d tñ dixerim obtinet ꝛ verū eſt ꝙ vſqꝫ ad medietatē valet pignoris obligatio: ſicut et olī poterat. vt. S. qui. mo. feu. amit. §. rurſus. nec obſtat cōſtitutio. qꝛ loquit de fraudulēta alienatione: vel qñ totū alienare volebat vel pignorare. eodē caſu loquit. C. de re. alie. nō alie. l. vlti. nā vt diximꝰ licitū eſt ꝓ pte quod i totum non licet. ſed huic quomō rñ. qđ dictum eſt aliena re itelligas de libello. ſubaudi ꝛ pignore. ꝛ ita videt py. ſibiipſi cōtradicere. cum alīs in ſumma cōtrariū notatur in rubricella illa quid hodie obtinet de feu. al. §. ſed an hodie ꝛc. ſed de hac materia dicvi ibidem notaui.

Alienationis appellatione pignꝰ cōtinetur.

d ¶ Derogatum eſt. ego non puto ꝙ debeat eſſe in tex. ſꝫ potius in glo. et dices verum eſſe. ſ. ꝙ ei derogatū erit per dictā. l. lotharij que eſt. ĩ. de ꝓhi. feu. alie ꝑ lotha. imperialis beniuolentie. immo dices ꝙ ſimiliter derogatum ſit ei per. l. federi. imperialem.

habuerim partē meā ſiue poſſideo ſiue alienaui[a] dabitur michi iuſiurādū. ſ. patrē meū iure inueſtitū fuiſſe: ſꝫ non poſſideā portionē fratris mei. Si vo nullā partē habuero illius feudi: nec michi nec dño dabit iuſiurādū/ niſi ꝓpter ſupradictā ratione dño: nō vt ego propter hoc aliđ meū feudū amittam. ſi tamē vaſallus poterit ꝓbare paternū fuiſſe/ ſiue poſſideat ſiue nō obtinebit: alioqn niſi ꝓbet paternū fuiſſe/ vel niſi poſſideat: dñs obtinebit.

¶ De alienatione feudi.

¶ Vaſalliꝰ hoc iure pōt etiam ſine volūtate dñi feudū alienare ad libellū vſqꝫ ad medietatē et nō in plus: ꝛ nō ꝑ aliū ꝯtractū et nō eccleſijs ĩ ꝑpetuū: ſꝫ priuato ſic: et tūc reſoluto iure datoris reſoluit ius acceptoris ſed voluntate dñi facta alienatio vel prio agnato manet ſtabilis oī tempore. in feudo autē marchie et comitatꝰ nō eſt ſucceſſio. Bal.

Si clientulus voluerit partē ſuam feudi alienare: id ē mediū ſine domini voluntate poterit hoc facere: vlteriꝰ[b] ꝓgredi nō poteſt ſm iuſtū et verū vſū: alioquin ꝛ feudū amittit: et nō valebit qđ factū eſt. qđ dictū eſt alienare in telligas de libello[c]: huic cōſuetudini derogatuꝫ[d] eſt per legē lotharij. ¶ Mediolanēſes vero irrat[illegible]r cōſiderantes dicūt clientulum etiā alienare poſſe in totum et ſine domini voluntate. Inde[e] poteſt preſumi ſi clientulus fecerit libellum in perpetuū de feudo ſuo alicui eccleſie: non valet iō. ſ. quia nūq̄ reuerſurum ſit ad dominū: cū eccleſia non deſinat eſſe heres: quod obſeruandum eſt et in priuato ex natura perpetui libelli. ¶ Sed diuerſum obſeruatur in eccleſia q̄ in priuato[f]: eccleſia[g] cultrix et auctrix iuſticie nō patit contra iuſticiam aliquid fieri in ſe vel in alterum: priuatus vero ſepe obuiat iuſticie. et ſi clientulus fecerit libellum vel aliud de medietate feudi ſine domini voluntate: eo mortuo ſine legitio herede maſculo (qđ verbum ita intelligendum eſt in feudo. i. ſine filio maſculo[h]) reuertit feudum ad dominū[i]

¶ Si vero cum dñi voluntate

e ¶ Inde. querit vnde procedat illud inde: Rñ. quia dictū eſt ſolā alienationem que fit ĩ conceſſione libelli permiſſam eē. vnde preſumi pōt ꝛc. per hoc datur itelligi ꝙ nulli ſit permiſſa alienatio ꝑter iſtam. ſ. per libellum cuꝫ alicui cōcedit. nec ꝯtradicit qđ de pignoris obligatiōe dicit. quoniam licet pignoris obligatio cōtineat alienationis appellatiōe: nō tñ eſt alienatio. nimirum pignus in bonis debitoris ꝑmanet. ideoqꝫ ipi perire in dubiū nō venit. vt. C. ď pig. actio. pignus.

f ¶ In priuato. ē ergo deterioris cōditionis eccl'ia q̄ priuatus cū eccl'a in perpetuum per libelluꝫ habere rē nō poſſit. ſed priuatus valet. alibi cōtra vt not. C. de ſacroſan. eccle. vt inter diuinū.

g ¶ Eccleſia cultrix. iſtud verbū ſatis notabile eſt. nā ſatis eſt oibꝰ prodeſſe velle et neminem ledere: licet ſolui poſſit ſi diues ſit. vt i decretꝫ cauſa xiij. q. v. denicqꝫ. Accurſius.

h ¶ Sine filio maſculo. i hoc. c. nōre licet qꝛ heredis appellatione cōtinet filius tantū maſculus. ſed alibi ponit pro liberis. vt. ff. ad treb. ex facto. §. vlti. et ſi vis ſcire q̄ tū extendatur nomen heredis decurre in lib. diſp. py. char. vi. Rubri. ſed queritur quatenus heredis appellatio extēdatur ꝛc. in qua dicit ꝙ heredis appellatio in perpetuū ſignificat ſuccedētes. vt. ff. de verb. ſigni. heredes. et. ff. de iure immu. l. iij. ꝛ. ff. de verbo. obli. ſtipulatio iſta. cū alijs cōcordan. ibi ſequentibꝰ. licet cōtraria rub. ſequēs ibi dicat ꝙ ſignificat proximū heredē dūtaxat. vt. ff. de v̄b. ſig. ſciēdū. ꝛ. ff. de ope. liber. cū patronus. §. i. ꝛ. ff. de mino. in cauſe. §. i. cum alijs cōcordan. ibi ſequen.

Heredis appellatiōe ꝯtinet tm̄ filiꝰ maſculus.

i ¶ Reuertit feu. ad dñm. hic ergo dicit ꝙ vaſallus licite poſſit vſqꝫ ad medietatē feudi in libello dare ſine ꝯmiſſu

dñi. quod ſi fecerit: ⁊ ſine filio maſculo deceſſerit: tūc ad do minū feudū reuertit. Sed op. vaſ. licite fecit. ergo penam non meret. C. ad. l. iul. de adul. gracc9. Rñ. hic punit nō qꝛ alienauit: ſed qꝛ ſine maſculo deceſſit. ſicut de miore di citur ꝙ reſtituit nō qꝛ fecit: ſed qꝛ ſic fecit. vt. ff. de mino. xxv. an. ſi ex cauſa. §. ⁊ nunc. al's hic nō punit. qꝛ iſtud intelligit de recto feudo in q̄ femine nō ſuccedunt. Sed inſtabis nōne ne= potes hic excludū tur. Rñ. nō quoniā filiorū appellatio= ne etiam nepotes cōtinentur: nec eni dulciori vocabulo poſſunt nominari ff. de verbo. ſig. li= berorum. et in lō= bar. de bñficio. l. ſi. Accurſius.

Filiorū appellatiōe nepotes veniūt.

a ¶ Per libellum facta. ſubaudi ēt ſi ne domini volūta= te quaſi nō videat alienatio ſcꝫ cum feudū erat pater= nū. Item et in alia alienatione ei fa= cta. licet eni al's ꝓ hibeat alienatio feudi paterni: iter agnatos tamē cō= ceditur vt. j. ð alie. feu. paterni. c. i. ar. J. per quos ſi. lue. et per quos reci. §. ſed et res. et. ff. de le g. iij. pater §. q̄n= deci. Uel ēt dicas ꝙ hoc refert ad ꝓ= ximū dictū: et ita cōtinuabis: ſtabi= lis ꝓmaneat alienatio: fratri vero vel nepoti ⁊c. dū tamen ſit facta fratri vel nepoti: et ita ſm hoc nichil videt opera ri cōſenſus ſiue volūtas dñi: qꝛ tunc ſi eius volūtate eſſet facta qualitercūqꝫ valeret et nō poſſet irritari ſm qð vidē tur velle cōſtitutiones lotha. et federici. vl' etiā dicas ꝙ ni chil ſubaudit: ⁊ ita cōtinua cū ſequenti littera. fratri vero vel nepoti. i. alienatio libelli facta in feudo comitatus vl' marchie ⁊c. ⁊ ſm hoc dices ꝙ non debet eſſe §. Prior ta= men expoſitio verior eſſe videtur.

totū vel mediū alienauerit/ſta bilis permaneat alienatio: fra tri vero vel nepoti ꝑ libellū[a] fa cta alienatio/ēt ſine voluntate dñi. Item feudo comitat9 vel marchie vl' aliarū dignitatum nō eſt ſucceſſio ſm rationabi= lem vſum. [redacted] hoc eſt vſurpatum[b].

¶ De feudo marchie vl' du catus vel comitatus[c].

¶ In feudis dignitatū nō ſuc cedit heres niſi ſit inueſtitus. Ptē in alijs feudis ſuccedunt filij ⁊ nepotes. ⁊ filijs vel ne= potib9 defunctis ſine deſcēdē tib9 ſuccedūt eis fratres ⁊ ne= potes q̄nimo et cōſobrini. B.

De marchia vel ducatu vel comita= tu vl' aliq̄ re gali digni= tate ſi quis inueſtit9 fue rit per beneficiū ab imꝑatore[d] ille tm̄ dꝫ habere: heres enim nō ſuccedit[e] vllo modo[f] niſi ab imperatore per inueſtiturā ac quiſierit. ¶ Si capitanei vel valuaſores maiores vel mino res inueſtiti fuerint de benefi= cio: filij vel nepotes ex parte fi liorū ſuccedunt. Si vero vnus ex his filijs vel nepotibus ſine deſcēdētibus maſculini ſexus heredibus mortuus fuerit: pre dicti fratres vel nepotes ꝑ in= ueſtituram patris ⁊ aui[g] in be neficio ſuccedūt. ⁊ ſimiliter in telligendum eſt in cōſobrinis[h]

¶ Si duo fratres[i] ſimul inue= ſtiti fuerint de beneficio nouo ⁊ non de paterno: ſi vnus eorū ſine deſcendentibus maſculi= ni ſexus mortuus fuerit/domi nus ſuccedit nō frater: niſi pa= ctū fuerit i iueſtitura ꝙ frater fratri ſuccedat: per pactū eniꝫ frater ſuccedit: nō dominus. ⁊ quod diximus de fratribus vt vn9 alij ſuccedat ꝑ pactū: ideꝫ dicendū eſt de filiabus ſi hoc pactum conſiliet: et ſic per pa ctum filie ſuccedunt[k].

¶ An maritus ſucce dat vxori in bñficio[l].

¶ Maritus vxori non ſucce= dit in feudo etiam femineo ni= ſi ſpecialiter ſit inueſtit9. filie

her. ſi filius. et. ff. de procu. procurator tot orum. et de mio. ait pretor §. queſitum. et. ff. de admi. tuto. qui ſine herede. et. C. ſi aduer. do. l. ij. et in ſumma vt in li. diſ. py. char. ij. R. ex rerum de quibus agitur qualitate ⁊c. licet contra ſit argu. ff. vſufruc. quēadmo. caue. l. i. ⁊. ij. et. C. de ꝯtra. iudi. l. vnica. Item hic not. ꝙ licitum eſt minori qð maiori nonlꝫ. vt. C. de ar bi. l. i. ⁊. C. ſi ð mo= mē. poſ. ap. fu. l. i. et. C. ad. l. iul. de adul. qui adulteri um. ⁊. C. de ꝓcur. militem. ⁊. ff. de ri tu. nup. obſeruan= dum. licet argu. ſit cōtra. C. de decur. l. ſi. et. ff. de re. iur. non debet actori. immo et al's dici= tur ꝙ ſi licitum eſt minori multo for= tius et maiori. ff. de offi. ꝓto. barba rius. et. C. de po ſtu. l. i. et. C. de pe= da. iudi. l. ij. Item hic non licet here= di qð defuncto li= cebat. vt et al's. C. de reuo. do. l. i. ⁊ ſi. et. ff. de dona. iter virum et vxo. cum hic. et. ff. de pe. he= redi. nec vllam. in ſumma. vt l li. py. char. vi. rubrica contra nō licet he redi quod defun= cto licebat. licet ſit cōtra. ibi rubrica ſuperior. vnde hic ſolet aſſignari con tra. vt. ff. de probā. ſi pactum. ſed ibi plerūqꝫ eſt. propter qð ſoluitur contra.

b ¶ Uſurpatum. in feudo ergo nō eſt ſeruādū nimirū qꝛ male inuēta: et praue conſuetudines tractu temporis nō confirmantur. vt in aut. vt nulli iudi. §. nulli. col. ix. lꝫ con= trarium dicatur. J. de cog. feu. in prin.

Conſuetudines male tractu tpis nō ꝯfirmāt

c ¶ De feudo marchie vel comitatus vel ducatus. Al's eſt titul9 talis qualiter vſus beneficij ſit retinē dus. de quo non vtimur in noſtro apparatu. De marchia. ab imperatore. i. primis illð no. ſcꝫ ꝙ ex rei qualitate et differentia licitum de prehendit qð al's non liceret. ſimile. C. fami.

e ¶ Succedit. lꝫ hoc hodie ſit vſurpatum. vt. ð. §. pr. i ſi.
f ¶ Ullo modo. ⁊ al's vllo mortuo: ſed vllo modo credo lit teram veriorem.
g ¶ Patris et aui. bene dixit patris ⁊ aui: q̄m hoc obſer uat in feudo ab anteceſſoribus queſito. nō ſi per ſe queſi= uiſſet: qꝛ tūc frater fratri nō ſuccedit: vt ſupra dictū eſt: et J. prime dicet. niſi ex pacto, vt ibi dicitur.
h ¶ In cōſobrinis. hoc olim vſqꝫ ad. vij. gradū. ſꝫ hodie in infinitū. ⁊ intellige hic. ꝓprie accipi conſobrinos. alioq̄n de ſuperfluo diceretur. vt inſti. de gradi. cog. §. iiij.
i ¶ Si duo fratres inueſtiti. iſtð expoſitum eſt. ð. de ſuc. feu. §. filia vero. et. ð. qui feu. dare poſ. §. cum vero cotrad9. ſed eſt ſciendum ꝙ induxit argu. a ſimili: ſimilis ſtudio= ſus inquirat.
k ¶ Succedūt. vt. ð. q feu. da. poſ. §. hoc autē notādū. ⁊. ð. de ſuc. feu. §. filia vero. ⁊. J. de grad. ſuc. in fe. c. i.
l ¶ An maritus ſuccedat vxo. in bñfi. Al's eſt titu. quo or dīe ſuccedāt ſilij i bñficiū mris. q̄ nō vtimur i nřo apparatu

Si femīa.ſuccedit.Quis ī aliq̄s bonis iure lōbar.ſuccedat vt in lōbar.de ſucceſ.l.ſi.ſimile ꝭ.de inueſti.quā tici⁹ accepit a ſeꝑronio.c.i.
b Equitatem. hic rigori iuris preſertur equitas:vt et alibi:ꝛ in ſum,vt in lib.py.ꝭ. quaterno.i.char.rub.ſemꝑ enī equitas preſertur rigori vt.C.ſi reos ali.l.cū res ali.ꝛ.C.d iudi.placuit.et.ff.ad ſenatuſconſul.velia.l.ſi creditor ꝭ.i.

Eq̄tas iuris ꝑferri rigori.

c Hoc dicim⁹.quod dictum eſt.ꝭ de natur.feu.i ꝑn.ſ.ꝙ ſine cauſa deueſtiri non poſſit,Accurſius.
d Valuaſorib⁹.quidam habēt hic in tex.ſtatim poſt valuaſoribus gloſatum ſeu interlineatum.i.de his q̄ beneficium tenent a minoribus valuaſoribus.poſt ſequit ſicvt ſuet ꝛc.
e Seruet.ſicut continetur in ſeq.c.proxi.licet illud hodie corrigat vt ibi not.

f De feudis datis minimis ꝛc.
Als nō erat ti.neq̄.c.ſed.ꝭ.ſi minores.Accur.

Si minores.iſtud totuꝫ eſt correctum.vt.ꝭ de natu.feu.in fi.

h Quibus modis feudum amittatur Als eſt titu.de amiſſione feu.quo non vtimur.

Si capitanei.dimiſerint.iſtud expoſitū eſt.ꝭ.in prin.illi⁹ titu.qui.mo.feu.amit.
k Scienter.nūquid iſta duo ſunt neceſſaria.i.ꝙ manifeſtet:ꝛ ꝙ ad eius dānum hoc faciat:Rn̄.vtiq̄ q: pene potius ſunt molliende q̄ exaſperāde.C.de pe.l.pe.ſi ergo credentiam domini manifeſtauerit als non dānificādi animo licet dominus dānificetur:tamen non priuabitur feudo:ſimiliter dic de liberto qui conſpirationem fecit cū inimicis dn̄i ſui:ſi non contra dominū conſpirauerit non reuocabitur in ſeruitutem.vt.ff.de of.prefec.vi.l.i.ꝭ.cum patronus.lꝫ videatur ar.ↄtra in decretis.iij.q.v.accuſatorib⁹

Pene lenien̄de ſunt.nō exaſperande.

l Adulterauerint.illō īteligo qn̄ ſcīēter vaſall⁹ cognouerit ipſam.quid enim ſi in lectum ſuum ſue vxore abſente vaſallus dominā ſuam inuenerit:ꝛ ſic putans vxorem ſuam eſſe eā cognouerit nūquid propter hoc feudo ꝑuabitur:certe non.vere enī ipſe adulteriū nō cōmittit.vt in decretis.xxuij.q.ij.c.in lectum.idem intelligo ſi concumbere ſe exercuerit.vt.ꝭ.quibus modis feudū amit.ꝭ.item ſi fidelis.idem dicitur de eo qui ſacratiſſimas virgines ſollicitauerit.C.de epi.et cle.ſi quis non dicā.ꝛ in auk.de ſan.epiſ.ꝭ.pe.col.ix.

Apud quē vel quos ↄtrouer.ꝛc.
Als nō eſt hic aliquis titulus.

Si contentio.coram imperatore.Iſtud hodie corrigit.quia hodie inter maiores ꝛ minores nulla ē diſcretio.vt.ꝭ.de natu.feu.i ſi.ſic ergo pares curtis cognoſcere poteſt etiam inter capitaneos.ꝛ maxime hodie per conſtitutionem federici iperialē.ꝭ.ꝑterea ſi interim.Uel dicas q: h̄ loquit qn̄ cōtrouerſia erat inter capitaneos de feudo qꝛ quilibet eoꝝ dicebat ſe tenere ab imperatore ꝛ ab eo ſe eſſe inueſtitū:vn̄ nō eſt mirum ſi imꝑator tāq̄ dn̄s dꝫ cognoſcere inter eos.ſꝫ qd̄ dr̄ in ꝑdicta conſtitutione federici imꝑialem ꝭ.ꝑterea.ſ.ꝙ ſi cōtrouerſia eſt de feudo inter duos vaſallos:ꝙ dn̄i eſt cognitio.
n Si aliq̄s.ſuꝑ hoc.c.q̄dā exēplaria h̄nt ti.talem.qualiter alienatiōes militū euacuari debeant,quo nō vtimur,

etiam nō ſuccedunt matri ī eodē feudo de rigore:niſi ſpecialiter ſit dictum/vl̄ ſi fuerint inueſtite:ſed de equitate bn̄ ſuccedunt.hoc obtinet in capitaneis ꝛ maioribus valuaſorib⁹.Hoc dicit Bal.

Si femina habēs beneficium ꝛ maritum moriatur/nullo modo ſuccedit[a] in beneficium maritus/niſi ſpecialiter inueſtitus fuerit.et ſi ipſa femina filios dimiſerit:dicunt quidā filios non debere ſuccedere in beneficium matris:niſi ſpāliter ſit dictum vel inueſtiti fuerint:q: ſm̄ vſū regni ad beneficium vocantur paternū et non maternum.ſed ſm̄ equitatē[b] dicam⁹ filios debere ſuccedere.hoc dicim⁹[c] de capitaneis et de maiorib⁹ valuaſoribus[d] et de minorib⁹.de minimis aūt ꝛ de his qui bn̄ficium tenent a maioribus valuaſoribus ſic ſeruetur[e] ſicut inferius dicemus.

De feudis datis minimis valuaſoribus[f] quid iuris ſit

Minores valuaſoribus minimis feudum auferre poſſūt quādocūq̄/precio tamē reſtituto ſi quod acceperint.Bal.

Si miores[g] valuaſores beneficium tollere voluerint minimis valuaſorib⁹/licet eis facere:excepto ſi beneficium vendiderint eis.Si vero ꝑciū de bn̄ficio acceperint:tūc aut precium reddant/aut beneficium dimittant.

Quibus modis feudū amittatur[h].

Si capitanei vel maiores valuaſores q̄ hodie vocantur capitanei (licet improprie dicātur minores) ſeniores in bello dimiſerint[i]:vel ſi credentiam ad eorū dānum ſciēter[k] manifeſtauerint:ſi valuaſores ſeniorum vxores adulterauerint[l]:ſi ſcienter ſeniores aſſalierint/vel ſimiles culpas commiſerint:beneficio carere debent.

Apud quem vel quos cōtrouerſia feudi diffiniatur.

Si ↄtētio fuerit de beneficio inter capitaneos/coram imperatore[m] diffiniri debet.ſi vero fuerit contentio inter minores valuaſores ꝛ maiores de beneficio/in iudicio pariū diffiniat:vl̄ ꝑ iudicē curtis. Si aliq̄s[n] de capitaneis vl̄ d maiorib⁹ valuaſorib⁹

vel de mioribus ſuū beneficiū ſiue totum[a] ſiue partem alienauerit: et ipſe vel heres eius ſine herede[b] deceſſerit (q2 bñficium ſenioribus aperiť) totuz qđ fecit reuocari debeť[c].

¶ Cōſtitutiones feudales dñi lotharij ĩpatoris/ quas ante ianuā beati petri in ciuitate romana condidit obſeruandas.

¶ Precipit imp̱ator ꝯſtōnez editā ſuper bñficijs militum ⁊ ſucceſſione et culpa cū cōſilio virorū prudentium ab omnibus obſeruari. Bal.

Si q̇s ex militū ordie deceſſerit q̄ de feudo inueſtitus fuerit: vt cōſtitutum habemus obſerueť ꝺ beneficio ⁊ ſucceſſiōe ⁊ de culpis ſi vn⁹ inculpat⁹ fuerit vna de his nolatis culpis vt habemus inſertū obſerueť per ꝯſtōnē dñi lotharij[d] imp̱atoris q̄ ē cōſtituta tp̄e eugenij pape ante ianuā beatiſſimi petri apl̄i i ciuitate romana ꝑ laudamētū ſapientum papie atq3 mediolani/ mātue/ verone que brenaſs ybernus vocať: ⁊ parme luce ⁊ piſe et ſiponti: ⁊ marchionum atq3 ducū vel capitaneorum atq3 valuaſoꝝ maiorum.

¶ Decedente milite vaſallo ſuccedit ſibi filius et nepos ex eo et frater: q̇nimmo ⁊ patru⁹ ſi feudū ſit auitum. Bal.

Impa. lotha[e]. Euge. pape/ et vniuerſo populo.

Si quis miles mortuus fuerit ſine filio maſclo ⁊ nepotem reliquerit[f]/ in beneficio aui in patris vicem ſuccedit. et ſi heredē et fratrem reliquit/ in beneficio pr̄is ipſe ſuccedit: et ſi filius fratris mortu⁹ fuerit/ frater patris i beneficiū aui defuncti ſuccedat.

¶ De bñficio fratris ⁊ qualiter frater in beneficio fratris ſuccedat[g].

¶ Frater fratri defuncto ſine filio non ſuccedit in feudo nouo. fallit regula ſi tempore inueſtiture per pactum aliud cōuenit. Item ſi de cōmunibus bonis eſt emptum. Itez ſi frater eſt inueſtitus vtriuſq3 nomine domino ſciente. Item ſi frater acquiſiuit in hoſtem regis. h. d. Bal.

Si quis acquiſierit[h] beneficium/ et ſine filio maſculo mortu⁹ fuerit/ et fratrez reliquerit frat non ſuccedat fratri: ſed dominus habeat: niſi per inueſtituram

a ¶ Siue totū. iſtud intelligo qñ licite alienauit. et poneretur hic vel/ correctiue. qm̄ nō totū poterat alienari: alioqn ex ſola alienatiōe non inſpecta morte heredis ad dñm reuertitur. vt. ſ. de feu. alie. in prin. expoſitum eſt. Uel ſi vis intelligere quādo alienauit cōtra prohibitionē: intelligas ꝙ ita de facto euenerat: et erat ſolū mō dubitatio vtrū a bonefidei emptore poſſet reuocari mala fide traditu3 ⁊ no. hic idē qđ. ſ. quibus mo. feud. amitta. §. rurſus.

b ¶ Sine herede id eſt ſine filio maſculo. vt. ſ. de aliena. feu. circa finez.

c ¶ Reuocari d3. hic notandum eſt verbum neceſſitatis pro poſſibilitate poni: et ꝑ cōſilio ſicut et alibi. vt. ff. de pig. creditor. et C. ad. l. fa. de pla. ſi fratrē. ſicut econtra verbū cōſilij ſepiſſime poniť ꝑ neceſſitate. vt. C. đ reſci. vē. nō idcirco. ⁊ ff. de admi. tu. tutores. §. ij.

Cōſilij ꝟbū qñ ꝙ ꝑ neceſſitate ponitur

¶ Conſtitutiones feudales dñi Lotha. ⁊c.

Si q̇s ex lothariij. hāc cōſtōnē non memini me legiſſe: niſi fuerit illa q̄ ſic incipit. Imp̱ialis beniuolētie ⁊c. pi. ergo aūt puto ꝙ iſta q̄ ſequiť ſit illa que ſic icipit. Si q̇s miles mortu⁹ fuerit. et d3 hēre ſubſcriptionē talē. Imp̱ator Lotha. Euge. pape et vniuerſo pp̄lo. ⁊ in quibuſda3 cōſuetudinibus ita habeť ſupraſcriptū: ⁊ intelligo ꝙ teneat hec ꝯſtō vſq3 ad illud. c. ſi q̇s ſine filio maſculo. nā in p̄dictis. c. oībus q̄ ſunt vſq3 ad dictū. c. ſi q̇s ⁊c. loquunť de bñficijs militū/ et de ſucceſſione/ et de culpis. ſi q̇s ea capl'a recte inſpexerit: ⁊ hec eſt de q̄ đr hic obſerueť de bñficio ⁊ ſucceſſiōe ⁊ de culpis ⁊c. ad hoc faciūt plura capl'a q̄ ſic incipiūt: ſancimus ⁊c. qđ ꝓbū notat eē. l. imp̱atoris. illa eñ ꝯſtō imp̱ialis beniuolētie nō loquitur niſi de vna culpa. ſ. de alienatiōe feudi: ꝑ qđ videť ꝙ hic nō loquiť de illa ꝯſtōne: niſi forte diceres ꝙ illa ꝯſtō in fi. et iſte q̄ ſunt h ſint vel debeant eē tm̄ vna conſtitutio.

e ¶ Imp̱ator lotharius. q̇dā nō habēt hāc ſubſcriptionē nec aliquā: puto tñ ꝙ ſatis poſſit admitti talis ſupraſcriptio. q2 credo hāc fore illā ꝯſtōnem de qua feci mētionem ſ. pri. ⁊ credo ꝙ duret hec cōſtō vſq3 ad illud. c. ſi q̇s ſine filio maſculo. licet diſtincta per plura cap̄.

f Si q̇s miles reliq̇rit. i. ſucceſſiōe militis notabis ꝙ l3 inferiores nō relinquant tñ fratres ex trāſuerſo admittuť et dñs p̄poniť. lic3 in feudo alioꝝ fratrū fratres non ſuccedāt niſi fuerit ſpāliter dictū. vt. j. c. ꝓxi. ⁊. ſ. de feu. mar. c. ſi duo. Uel qđ eſt veri⁹/ idē in filiorū ſucceſſiōe. q2 i feudo antiq̄ loquiť. et hoc eſt qđ đr in bñficio pr̄is ipſe ſuccedit ⁊c. quid ergo erit ſi duo fratres inť ſe bona fratris diuidāt ⁊ vni ſoli feudū eueniat qđ erat antiquū: nunq̇d ſine herede mortuo fratre ad quez deuenit deferť fratri vel dño? R̄ñ. aut refutauit aut nō. ſi refutauit: vľ ad h⁹ refutauit vt dñs eū de nouo inueſtiret et recte ad ipm̄ dñm reuertiť. alioqn fratri. vt. j. đ natu. ſuc. feu. c. i. ⁊. j. đ eo q̄ ſi. fe. ag. đ feu. pa. c. tres erāt agnati. ⁊. j. ſi đ feu. cōtro. fue. c. ticius cū ſempronio.

g ¶ De beneficio fratris ⁊c. Als nō eſt titulus.

Si quis acquiſierit. emptum. ſic ergo feudū emitur et acquiritur precio: vt hic. ⁊. ſ. de natu. feu. cōtra. eſt euidenter. j. de feu. dato in vicē le. commiſſorie. vbi dicitur ꝙ nō ſub pretextu pecunie: ſ3 amore domini feudu3 acquiritur. Reſpon. iſtud intelligo qñ a vaſallo emitur domino ſciente. illud vero locū habet qñ a domino emitur. qđ fieri prohibetur. Sed opponitur. j. ti. quēadmo. feu. ad fil. perti. ca. ſi quis ſine filio. ex eo verbo niſi a dño redemerit. per qđ innuitur ꝙ a domino emi valeat. So. illud intelligendum eſt qñ redimit ſine precio

alʼs bene ſeruiēdo domino et optime ſe habendo erga dominū.et ponitur ibi redimit extra propriam ſignificationem.ſimilia ſtudioſus inquirat.hic autem notabis iſtud generale. Licitum eſt ſine precio quod cum precio nō liceret.vt ar.ff.de inſa.furti.et argu.C. de ꝑdijs curia.l.fi. et C.mād.a.l. fi.ꝛ de fun.patri.l.i. ar.cōtra eſt alʼs.ſcʒ quia nō eſt licitū gratis qꝺ ꝑcio nō liceret. vt.ff. de ritu nup. palam.ar. ꝯtra ad hoc.ff. ꝺ re.iu.cui ius eſt donandi.lʒ alʼs dicatur ꝙ licitum eſt precio qꝺ alʼs nō liceret.vt.ff qui.mo.pig.vl hypote.ſol. ſicut.§.ſʒ ſi.et.C.de cōtra.iudi.l.vna.ꝛ de ꝯtra hen.ēp.l.i.ꝛ.C.de admi. tuto.l. non omni.ꝛ.ff.de ꝓcura.l.ꝓcurator cui. ff. de pac.cōtra.§. vlt.ff. de do.l.filiꝰ. ꝛ.C.ſi maior factꝰ l.fi.et iſta generaliter ſunt in li.py.qꝺ autē hic dicitur ſi inſimul ſteterit.intelligo maxime:qꝛ idem intelligo ꝛ ſi non inſimul.dū tñ de cōmuni pecunia et dño ſciente fuerit emptū/ꝛ ita multū intereſt cuius pecunia feu. ematur vnde hoc poterit repetere qꝺ notauimꝰ.ẽ.q̄ feu. dare poſ.c.cum vero cōradus.

a dño ordinatū fuerit vt frater ſuccedat fratri ſi mortuus fuerit ſine herede maſculo: vl ſuccedat frater fratri morienti ſine filio:vl niſi bñficiū de cōtibꝰ bonis fuerit emptū vl vtriuſqȝ noīe domino ſciēte[a] ſi inſimul ſteterint:vel in hoſtem regis acquiſierint.

De feudo ſine culpa non amittendo[b].

Sancimus vt nēo miles[c] ſine cognita culpa bñficiū ſuum amittat:ſi ex culpis hiſ vel cauſis ꝯuictus non fuerit q̄s milites vſi ſunt noīare qñ fidelitatem faciunt dñis ſuis:vl ꝑ laudamentū parium ſuorū / vel ſi dñis ſuis deſeruire noluerit:tūc ꝯdictio cādata ꝓponit ad repetēdū feudū ex quo nō ſeruit dño.nam ſi ſteterit.xx.annis ꝛ vltra ꝙ nō ſeruierit dño (niſi neceſſe fuerit domino)feudū non amittit.

Vaſallus feudo priuat alienando:cum vxore dñi cōcubē

a Domino ſciente.hoc autē dictū eſt ne alʼs inuitꝰ dñs alium q̄ quē velit acquirat vaſ.vt.j.de fratribus de no.bene.inueſti.c.ſi duo fratres.ꝛ in cōmuni cauſa hic colligit ꝙ ex certa ſcientia ſine contradictione preſumitur dominus cōſentire.ſicut ꝛ alʼs vt.ff.de euic.quidā.et.C.de nup. ſi vt proponis.et.ff.de regu.iur.qui tacet.et in ſumma vt in lib.diſpu.py.ſecūdo quaterno.ij.char. Ru.ex ſciētia ſine cōtradictione eiuſqȝ contrario.licet cōtraria ſit ſequens rubricella per id qꝺ legit.ff.q̄.mo.pig. vel hypo. ſol. ſicut §.non videt.et.ff.de procu.filius §.inuitꝰ.cum concor.ibi ſeq.qꝺ autē dicitur in fi.vel in hoſtē regis dicitur per.l.q̄ eſt in lombar.de ſuc.ſi fratres poſt mortem.ꝛc.

b De feudo ſine culpa nō amit. Quidam non habent hic aliquā rubricam.ſed nos hac vtimur.

Sancimus vt nemo miles.quod diximus de milite: idē in alijs hodie. vt.ẽ.de natu.feu. in fi.ſimile legitur.C. qui accu.non poſ.l.ij. et.ff.qꝺ me.cauſa.non eſt veriſimile.et merito idem in illis alijs vaſ. quia eadē eſt hic inde ratio et equitas.vbi idē ius ꝯſtituendū eſt.vt.ff.ad.l. aq̄l.illud.ꝛ.ff.de legi.et ſenatuſcon.nō poſſunt.et. C.de libe.prete.vel exhere.l.i.Accurſius.

Si quis miles.huic.c.quidam habent ti. de ſuc.quo non vtimur.

dor:ꝛ in pugna cum poſſet eum iuuare dimittendo.h.d. Bal.

Si quis miles[d] bñficium ſuum vendiderit totū ſine voluntate vel iuſſu[e] dñi ſui vt propriū beneficiū amittat decernimꝰ/dñs eo habeat:vel ſi cōcubuerit cum vxore domini ſui dño viuente:vel ſi in pugna ſuū dominū dimiſerit/ꝛ cū eo[g] nō laborauerit ſi potuerit.

Quo tempore miles inueſtituram petere debeat[h].

Si miles infra annū et mēſem poſt mortem dñi nō petat inueſtiturā ab eius herede/ vl poſt mortem patris a dño perdit feudū:fallit in caſibus hic inſertis. Bar.

Sancimus[i] vt nēo miles vltra annum[k] et mēſem[l] vadat vt inueſtituram bñficij ſui a filio vl ſucceſſore domini ſui petat: vel poſt mortem domini ſui vel patris ſui vel alterius cui ſuccedere debet: niſi iuſta cauſa interuenerit q̄re non

e Iuſſu.hic iuſſus pro ꝯſenſu ponitur.i.ſine cōſenſu ꝛ voluntate dñi ꝛ notādū eſt ī alijs idē quod in milite vt in cōſti.fede.imperialem. ꝛ idē de parte qꝺ hic dr̄ de toto ſcʒ vt partem tm̄ alienatā amittat.vt.j.de vaſ.q̄ cōtra conſti.lotha.bene.alie.c.i.

f Concubuerit. iſtud capitulū expoſitū eſt.ẽ.q̄. mo. feu. amit. in prin. §.ij.

g Et cū eo.no. verbū iſtud et ſoluit queſtionē quā fecimus.ẽ.q̄.mo. feu.amit.in prin.

h Quo tpe miles inueſti.pe.de. Quidam non habent hic aliquē ti.

Sancimus vt nemo miles.in quibuſdam cōſtitutionibꝰ non eſt ſancimꝰ. ſʒ ita cōtinuat cū ſupiori.c.et cū eo nō laborauerit ſi potuerit:ſed vltra annum ꝛ menſem vadat vt inueſtitura ꝛc.ꝛ ita ſm hoc nō dʒ eſſe hic inceptio.c.nec rubri.quod eſt falſum.

k Ultra annū.hoc demū tempus poſt ſcientiā currit: Tpſ dū tamē craſſa et ſupina ignorantia nō ſit excuſata.puta poſt ſcientiam ſi ignorauit.qꝺ oēs de ciuitate ſciāt.C.ꝺ iur.et facti igno. l.i.et.l.nec.et.l.regula.et.ff.de calū.annus.et no.de tali tē currit. pore expreſſius in.C.de re mili.l.i.

l Et menſem.ſic ergo videtur ꝙ per annum et mēſem poſſit miles differre petitionem inueſtiture:quod in alijs non obſeruatur.imo et anno ꝛ die elapſo excludunt alij dum tamen ſint puberes.vt in conſtitutione fede. imperialem §.preterea.ꝛ hoc erit caſuale in milite ſicut ꝛ alia caſualia notant circa militē q̄ hic enumerare eēt ſuperfluū Uel forte corrigit iſtud per conſtitutionē federici.et idem erit in milite quod in alijs.velut ergo ꝯtumax a feudo priuat vaſallus poſt ſpacium tanti temporis.ſic et alibi punitur contumax.vt.C.quorū ap.nō re.l.i.et de iudi.l.ꝓperandum §.cum autem. Sed pone ꝙ poſt annū ꝛ mēſem ſm vſum conſuetū dñs vaſallū recipit nunquid huic ta-

lem quaſi ingratitudinē videtur remittere? Et certe videt̄ ꝙ ſic. ff. de le. cōmiſ. poſt diē. et de eo quod certo loco. l. fi.

a ¶ Veluti mortis. nunqd ſi moriat̄ anteꝗ̄ petat cū ſupeſſent tantū duo vel tres dies de anno et menſe vel die dabitur heredi ſuo tantū tp̄s dūtaxat ꝗ̄tum defuncto ſuper erat: aut dabit̄ iterum menſis ꝛ annus? R̄n. ne tu lector piger efficiaris queras diligēter q̄ notant̄ in. C. de temp. in integ. reſti. l. antepe. que icipit ea que. ꝛ oīa poteris inuenire. licet videat̄ ꝙ illō tm̄ qō ſuperat defuncto dari debeat vt. C. de iudi. ꝑpe randum. §. ſinautem. et. ff. de iudi. l. ſi iudex.

b ¶ Infantia. ſi habes in littera infantia: tunc ceſſabūt ꝯtra. vl̄ anfractus vt patet in cō ſu. fede. J. ſi de feu. contro. fue. c. ſi minor. ſi habes infamia: tūc querit̄ de cuius infamia ſit intelligēdum. nū qd de infamia vaſ. an de infamia domini. ſi dicatur de infamia vaſal. tūc videtur abſurdum ꝙ propter iſtā̄ infamiā debeat iſtud habere priuilegiū: cū poti⁹ debeat ei nocere delictum ſuū ꝗ̄ prodeſſe. nimirū dolus proprius nō debet aliquē releuare. nec ꝓpria temeritas alicui lucratiua cōcedi. ff. ꝓ ſo. verum. §. temp⁹. ꝛ de dolo. l. i. et. l. nerati⁹. ꝛ. C. de epiſ. et cle. omnes. in fi. ne igit̄ ex delicto ſuo fructū cōſequatur de vaſalli infamia nō loquitur. de domini autem infamia ſic. puta qꝛ dn̄s excōicat̄ eſt: ꝛ ideo cū dn̄o vaſallus nō habet loquelam. in quo caſu etiā a ſacramēto fidelitatis eſt abſolutus. vt in decretis cauſa. xv. q. vi. ali⁹. ꝛ. c. fi. et. J. tit. hic finitur lex: deinde conſuetudines regni incipiūt. c. i. vel ita intelligas infamia. id eſt mala fama habita de domini morte. pone dn̄m vltra mare mortuū nec ſit fama de eius morte poſt annū ꝛ menſem. certe iſtud vaſallo nō valet imputari. vnde apparet ꝙ hoc tp̄s ei a tempore ſcientie cedat. et ſm̄ hoc erit ei vtile ꝛ nō cōtinuū hoc tp̄s. ſꝫ nū quid hodie per. l. federici corrigitur. Reſpon. ibi determinabitur.

Excōicatu vaſallus a fidelitatis ſacramento ē abſolutus

c ¶ Abſentia. puta cū cā̄ reipublice ſit abſens. nūqd ergo abſenti cā reipublice nō currit tp̄s maxīe ſi potuit per ꝓcuratorē adire dn̄m ꝛ nō fecit. ꝛ vtiꝗ̄ currit ei nec puto ei ſuccurrēdū hoc caſu. ff. ē mi. papi. exuli. ſꝫ vbi nō potuit p ꝓcuratorē ſec⁹ eſt vt ibi nota. Vel forte vbi iuſta de cauſa abſens eſt: nec p ꝓcuratorē adire tenet̄. qꝛ nō intelligit̄ abſens q̄ legitimū ꝓcuratorē relinquit. vt in plurib⁹ ſtudioſus indagator poterit inuenire

d ¶ Dānet̄. diſtinguitur tamen ſi fuerit cōtumax vel nō

petierit: veluti mortis[a] / vel capitales inimicitie / vel infantia[b] vel iuſta abſentia[c]: ꝛ ſi (vt ſupra dictum eſt) nō petierit dānetur[d].

Si quis fecerit inueſtituram [redacted] cambium[e] de beneficio ſui militis ſine illius cōſenſu cuius eſt beneficium: pro non facto[f] habeatur.

¶ Miles non poteſt deueſtiri a dn̄o ſine culpa et cā cognita ꝛ cōuicta per laudamenta parium. Bal.

Sancimus vt nemo miles adimat̄ de poſſeſſione ſui beneficij niſi cōuicta culpa / q̄ ſit laudanda per iudiciū pariū ſuoꝝ ſicut ſupra dixim⁹.

¶ Si autem dixerit miles ꝙ ſui pares inique iudicaſſent / miles in poſſeſſione maneat[g] per ſex[h] hebdomadas: ꝛ ad noſtram veniat preſentiam cū illis q̄ laudamētū atꝗ̄ iudiciū fecerit ꝛ ā̄ nos diffiniem⁹.

¶ De ꝯtentione inter dominum et vaſallum de inueſtitura feudi.

¶ Si inter militem vaſallū ꝛ dominū ꝯtētio ſit de inueſtitura dn̄o deficiēte in probatione vaſallo poſſidēti defert̄ iuſiurādū: dn̄o autē poſſidēte militi vaſallo incumbit probatio: eo autem in probatiōe deficiē te dn̄o dabit̄ iuſiurādū. Bal.

Si quis miles[i] in poſſeſſione[k] ſui bñficij fuerit ꝛ dn̄s inueſtiturā negauerit / miles affirmet p iuſiurādū ſi potuerit ꝙ ſuū ſit bñficiū p inueſtiturā dn̄i ſui: ꝛ ſi dn̄s poſſederit et miles ſic dixerit ꝙ inue-

vt ſi cōtumax fuerit inuen⁹ qꝛ noluit ſeruire: merito amittit feudū. Sed ſi dn̄s recepit ei⁹ ſeruitiū poſt annū videtur renūciaſſe iuri ſuo ꝛ hoc propter multas. ll. vt argu. ff. de recep. celſus. et. C. de vſu. ꝗtuis. ꝛ. C. de pac. iter emp. ꝛ vē. l. cōmiſſorie. ꝛ. C. de iure do. impe. l. ij. ꝛ. ff. de va. et ex. l. pe.

e Si qs fecerit cambium. lꝫ nō poſſit alienare: nunqd locare? Itē nunqd in feudum dare? Itē nūqd pignori obligar̄? hec in conſti. fede. notabunt̄ annuente dn̄o. et hoc intelligas verū eſſe niſi totā curiā alienauerit. vt. ff. de fun. do. l. i. et i lōbar. de be. l. fi. et. J. de. le. coꝝ. §. ex eadē lege.

f ¶ Pro nō facto. hoc intelligo dū ſu pererit vaſall⁹: verūtamē eo decedē te cogit̄ dn̄s adimplere ꝓmiſſum. et tunc demū incipit inueſtitura effectū habere. qō intelligo tantū de comi lite q̄ ſucceſſionem feudi non hꝫ. alioquin ꝓ non facta habet̄ inueſtitura vt. J. ſi de feu. ꝯtro. fue. c. moribus. et de feu. da. in vim le. cōmiſſorie. ſi quis inueſtierit. ſed ibi aliud notabitur. vt in lombar. de bene. l. ſi.

g ¶ In poſſeſſione maneat. et merito: qꝛ debēt in ſuo ſtatu oīa permanere poſt ap. C. de ap. l. iiij. qō intelligo niſi fuerit res mobilis et perſona poſſidēs ſuſpecta ſit nec ſatiſdat: vel etiam ſi res a poſſidente poſtularetur. argu. C. q̄. appel. non reci. l. ab executore. ꝛ. ff. de ap. impatoꝝ. §. fi. ꝛ qui ſatiſ. cog. ſi fideiuſſoꝝ. §. fi. quod autem dicitur i fi. c. ſ. aā̄ nos diffiniem⁹: ſic intelligit̄. ſcꝫ ſi ābo ſint vaſalli principis curie. alioqn ille ad quē appellauerit cām appellationis fine debito terminabit. et als in tex. eſt diffiniet̄. Ac.

h ¶ Per ſex. ſed nunqd cōtinuū vel vtile eſt hoc tp̄s? intelligo ꝙ vtile ſit iſtud q̄le eſt illud qō indulget̄ appellanti. et nota ꝙ detrahit̄ huic. l. p cōſuetudinē. qꝛ generaliter appellāti indulget̄ ann⁹. vt i aut. de his q̄ igre. ad ap. col. v. Vel ēt dic ꝙ ħ nō negat̄ illō. ſed dī ꝙ infra. vi. hebdomadas ſe dꝫ repreſentare: imo hoc ſpaciū habet anteꝗ̄ iter arripiat: et hoc intelligendum eſt de maioribus valuaſoribus. vt in lombar. de bene. l. ſi.

¶ De cōtētiōe inter dn̄m ꝛ vaſ. de inue. feu.

i Si qs miles. als̄ īueni talē glo. loco iſto. vacat iſtud. c. propter inferius. c. ſi inter dominum.

k ¶ In poſſeſſione. qō in iſto. c. cōtinetur. ſcꝫ poſſeſſorē debere iurare nō eſt indiſtincte ſic intelligendū. ſed ſicut diſtinguit̄. J. de conſue. re. feu. c. ſacramentum non ſemper. et notabitur. J. ſi de inue. inter do. ꝛ vaſ. lis oꝛi. c. i. quod aūt i fi. dī ꝙ nō eſt relinqn

dum: ſcʒ quis non eſt bonum vt veritas denegetur. ſimile in. C. de appella. eos qui. §. i.

tura oēs teſtes pariter admittuntur. h. d. Bal.

h ¶ Inueſtituram. Sed de qua inueſtitura intelligitur quod hic dicitᵗ: quero vtrū de noua an de veteri: Rñ. de veteri. qm̄ de noua nō audiuntᵗ teſtes niſi ſint de parib⁹. imo dʒ per breue teſtatū ꝓbari. in quo etiā caſu ſʒ quoſdā nō vʒ inueſtitura. qꝛ de ſolēnitate deeſt in conſti. feō. feudi vt. J. q te. ſūt ne. ad ꝓ. no. inue. c. i. vel etiā pt intelligi illud qn̄ pñtes ſunt pares tꝑe inueſtiture. nā ſi tūc abeſſent: et tūc ēt ex̄nei pñt recipi ſm̄ ꝙ h videtᵗ dici l ꝓbo illo qd̄ ſi tꝑe inueſtitionis abfuerunt ⁊c. qð falſū eſt: qm̄ ſi abſunt expectandi ſūt. vt. J. de ꝯſue. re. feu. c. ſciēdum qð aūt h dr̄ intelligo qn̄ dñs pares nō hʒ vt colligitur in predicto. c. ſciēdum. vn̄ quod hic dicitᵗ qd̄ ſi tꝑe iueſtiture abfuerint. intelligas. i. ſi tꝑe inueſtitionis pares dñs habuerit nā ſi pares ñ hñt etiam extranei ⁊c. et qð ibi ſequitᵗ veritatem celare voluerint. eſt notabile verbum: nimirū qui veritatem dicere non vult nocere deſiderat. vt in decre. cauſa. xi. q. vlti. c. quiſquis. Veritatē celās nocere deſiderat.

¶ Queādmodum feu. ad filiam pertineat.

Si quis ſine filio. beneficiū patris. itelligo niſi pactum interuenerit vt et filie ſuccedant. vt. J. de ſucceſ. feu. §. filia vero nō ſuccedit. Accurſius

¶ Quib⁹ modis feudū conſtitui poteſt.

Sciendū ē hoc iure. alīs hoc iure. ⁊ alīs hac in re nullo. ⁊c.

b ¶ Succedēte. in hoc. c. videtᵗ abſurdum. ſcilicet ꝙ heres excludatᵗ quādo dñs poſſeſſionē in vaſallū tranſtulit: igitᵗ inueſtiturā feciſſe videtᵗ. qꝛ ꝓpe iueſtitura poſſeſſio appellatᵗ argu. J. eo. quid ſit inueſtitura. c. ij. nā vnuſquiſqꝫ ſibi et ſuis heredib⁹ proſperiſſe videtᵗ. vt. J. de duob⁹ fratrib⁹ a capitaneo inueſtitis. ca. duo fratres et hoc verum eſt ſi heredis mētio habita nō eſt. vt. ff. de proba. ſi pactum et aperte cōtradicitur. J. de cōſue. re. feu. c. ſciendū. ꝑy. ēti de hoc dicit vt ſ ſum. nota.

e ¶ Forte ſit clericus. iſtud ſatis expoſitum eſt. S. titu. qui ſucceſ. teneantur. ⁊ in alio titulo. hic pōt eſſe titulus. qui ſucceſ. teneantᵗ. et. J. dicetur

ſtitus fuerit a dño ſuo/et dñs negauerit: adhibeantᵗ pares illi⁹ et ꝑ ipſos inueniatᵗ veritas: et ſi pares nō fuerit: veritas inueniatᵗ ꝑ dominū: qꝛ nō eſt bonum vt veritas denegetur.

¶ Queādmodū feudum ad filiam pertineat.

¶ Vaſallo defuncto ſine liberis filia nō ſuccedit in beneficio patris: fallit hoc in duob⁹ caſibus. Bal.

Si quis ſine filio maſculo mortuus fuerit ⁊ reliquerit filiam: filia nō hēat bñficiuʒ prīſ niſi a dño redemerit. ſi autē dñs ei dare voluerit ꝑpter ſeruitiū ⁊ amorem patris: nō reuocetᵗ ab vllo ex parētib⁹ ſuis neqꝫ dānetᵗ.

¶ Quibus modis feudū conſtitui poteſt.

¶ Feudum ſine inueſtitura cōſtitui nō pōt. Bal.

Sciendum eſt feudū ſine inueſtitura nullo modo cōſtitui poſſe/ etiam ſi dño iubente qs alicuius rei noīe feudi poſſeſſionem nanciſcatur ⁊ teneat: licet tn̄ poſſeſſionem taliter adeptam dum vixerit quaſi feudi noīe retinere: herede ei⁹ i hoc iureᵉ nullo mō ei ſuccedēte.

¶ Si dñs qui inueſtiuit forte ſit clericᶠ et contigerit vt ante moriatur ꝙ vaſallus poſſeſſionē feudi nanciſceretᵗ: extinguitᵗ feudū. qð generaliter in oībus clericis [redacted] dāt obſeruatᵗ.

¶ Si de inueſtitura inter dominum et vaſallum litigaturᶠ.

Si inter dñsᵍ ⁊ vaſalluʒ litigatᵗ de iueſtitura feudi domino. ſ. inueſtiturāʰ ſe feciſſe negāte: ſi teſtib⁹ res ꝓbari nō poterit poſſeſſoris ſacrō res decidatᵗ: idē et in eorū ſucceſſorib⁹ obſeruatᵗ. ſi ꝟo teſtes interfuerint et eos vaſall⁹ ad teſtimoniū vocauerit/eorū teſtimonio cū ſacramēto credatᵗ. Teſtes vero ſint pares ei⁹ et qui ab eodē dño feudū teneāt qui ſi tꝑe inueſtitionis abfuerint/ etiā extranei ſunt recipiēdi: qui etiā ſi veritatē celare voluerint forte amore vel precio vel alia qualibet ex cā/ a comiteⁱ vel a populo iurare cōpellātur ꝙ ex ea cauſa falſitatē non dicant: nec vera ſcientes tacebunt. His eni non cogētibus eos vaſall⁹ cū ipſo dño ad imperatorēᵏ ire feſtinet/eiqꝫ cauſam intimet: et qð imperator iter eos iudicauerit/obſeruetᵗˡ.

i ¶ Qualibet ex cauſa a comite. ſʒ iſtud notādum ꝙ gradatim faciēda eſt poſtulatio. ſcilicet de minore iudice ad maiorē iudicem.

k ¶ Ad imperatorem. nam primo inuocatᵗ curia: poſtea comes. deinde populus: poſtea imperator. ſic ēt ꝓcedit a populo in aut. de ap. col. iiij. §. vlt. licet videatur contra. ff. de conſti. prin. l. i. et inſti. de iure natu. gen. et ciui. §. ſed ⁊ qð principi. nam ibi innuitur ꝙ maior ſit populus imperatore cum ab eo poſſit degradari. licet in contrarium barbarius philippus dicat ſcʒ plus poſſe imperatorē. vt. ff. de offici. preto. l. barbarius philippus. Accurſius.

l ¶ Obſeruetur. et merito. quia quod principi placuit legis hʒ vigorē. vt inſti. de iure na. §. ſʒ ⁊ qð ꝓncipi. ⁊. ff. de

f ¶ Si de inueſti. inter dñm ⁊c. Alīs titu. qualiter iudiciū feudi ſit examinandum. quo non vtimur.

Sūmarium.

Si inter dominū. Orta contētione inter dominū et vaſallū deficiente ꝓbatione poſſeſſoris ſacramēto cā diffinietur: ſed ſi teſtes interfuerint dʒ fieri ꝑ teſtes ꝓbatio: q ſi veritatē dicere recuſant: debēt cogi a comite vel a populo vel ab imꝑatore ad quē accedere dʒ vaſall⁹ cū iuſſu dñi: ſʒ interim ꝗcte poſſidet vſqꝫ ad annū. ſʒ ſi iterim nō iuerit ꝑ ſe vel ꝑ aliū: dñi ſacrō cā decidetᵗ. in clericorū autē inueſti-

conſti.p̄n.l.i.ꝛ inuenitur errorē p̄ncipis ius facere.vt.ff.de ali.et ciba.leg.l.iij.in fi.ſ ꝛ qd comes vtpote loco p̄ſidis ſtatuit ex neceſſitate ſuadum eſt.vt.C.vbi pu.edu.de.l.i.
a ❡Uſq ad annū.ꝛ eſt illud mirabile q annꝰ vaſ.indulgetur ad p̄ſentandū ſe:cū tm̄.vi.hebdomade cōcedantur ſupe

pluralis eīm locutio duoꝝ nūero cōtenta eſt.vt.ff.de teſti.vbi.vn̄ dn̄s in euang. In ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtat omne verbū.ꝛ ex̄ de teſtamen.relatum.
g ❡Uel alios.ecce qd plene notauimus vel inopia probationum emergente. Accur.

rioꝛibꝰ appellationibus.vt.ſ.quo tē po.mi.in.pe.de.c.iij.§.ſi aūt dixerit.ꝛ i lō.de be.l.vi.ſ iſtud cur contigat is ingrat quem labor mūdi exagitat cū marie ſpacium nouē menſiū ſeptētrionalibꝰ hoībus ad ſe rep̄ſentāduz iudici legūlatoribus videtur ſufficiēſ vt i aut.vt oēs ob.iudi.§.ſi igitur.colla.v.
b ❡Infra annū. et ſic p totū ānū de te dz poſſidere vaſallꝰ. lz ifra ānū ſe dēat rep̄ſentare.et eſt no.q hic poſſeſſori ꝓbatio incumbit.ſ intelligo q aliud pro dn̄o faciebat.vt.j.dr:q ſi teſtes ſe nō interfuiſſe dixerit q ſacro dn̄i cā finitur.ꝛ intelligo q hoc ſacrz ad cautelā dn̄o detur cū is in ꝓbatiōe deficiat q ꝓbare tenetur. ſicut no.in.C.d re.cre.et iureiu.in bone.ꝛ hoc ꝯſonat ei qd legitur.j.de ꝯſue.re.feu.c.ſacrm.
c ❡Sacramento. ſi habes nō tūc ſimiliter debes habere in lr̄a dn̄i ſacramēto/alioquin non.

Si autē ſe vēturum vel nūciū miſſurum vaſallus promittat et q promiſerit vſq ad annū[a] quiete poſſideat. Si vero ad regem nō venerit vel non miſerit infra annū[b]:dn̄i ſacramēto cauſa finiatur. [illegible] ſi teſtes ſacro[c] iam dicto p̄ſtito ſe nō interfuiſſe dixerit: dn̄i ſacro q̄ſtio terminetur. Hec oia etiā in clericorū[d] pſonis locuz hn̄t:p̄terq qd de pſonis teſtiū dictum eſt In clericoꝝ feudo pariter accipiuntur pares et extranei:hoc ideo q cū clerici quoſdam de feudo inueſtiunt/ſepe abſconſe ꝛ ſine p̄ntia ſuoꝝ cōfratruz hoc facere ſtudent.

❡ Orta cōtētione inter dn̄m et vaſallū ſi vaſallꝰ dicit ſe vel patrē ſuum inueſtitū dz ꝓbare p teſtes ſaltē duos ſuā intētionem:ꝛ eo i ꝓbatiōe deficiēte defertur ſacrm̄ dn̄o poſſidēti q iurabit cū.xij.ſacralibus: et eo nolēte iurare defertur actori q iurabit etiā cū.xij.ſacramentalibꝰ:vtroq aūt nolēte iurare dn̄s poſſeſſor abſoluitur. vaſallo aūt poſſidēte ſi poſſidet p annū ſciente dn̄o ꝛ nō cōtradicente ſolꝰ dz iurare ſine alijs aliis autem non. h. d. Bal.

❡Si quis[e] ſe vel p̄rem ſuum ab aliq defūcto vel p̄re eiꝰ de feudis inueſtitum eſſe cōtēderit:niſi p duos pares[f] d domo ipſius dn̄i ꝓbauerit qd intendit:vel etiam cū pares abſunt p alios[g] idoneos duos teſtes[h] tunc in electiōe dn̄i eſt vtrum velit iurare[i] cū.xij.ſacramētalibꝰ illū qui feudū querit p ſe vel p̄rem eius ſi de hoc queratur de ipo feudo inueſtitū nō fuiſſe. Quod ſi iurare noluerit/actor iuret cum.xij.ſacramentalibus ſe vel p̄rem ſuum inueſtitum fuiſſe . q ſi iurare[k] noluerit/qui conuenitur eſt abſoluendus[l]. Secūdum eīm morē mediolanēſium hec ſacra p̄ſtāda[m] ſunt tam a filijs actoris vel rei q ab ipſis principalibꝰ pſonis. Si aūt aliquis i poſſeſſione feu. ſit:de quo dn̄s dicit eum inueſtitum nō fuiſſe:tunc ſine ꝓbatione vlla teſtiū debz ſolꝰ[n] iurare ſe vel p̄rem ſuum fuiſſe inueſtitū. Hec autē ſunt ita tenenda ſi p vnum annum ſciente[o] domino et non contradicēte in poſſeſſione feudi pmanſit: alioquin iuſta ignorantia vel parui temporis negligentia cum inique poſſeſſionis periurio quandoq domi oi poſſeſſione dānū affert.

h ❡Duos teſtes idoneos.cū pares abſunt.vt.ſ.e.c.i.ꝛ d hoc dic vt ibi nouimꝰ.q aūt de domo.i.de curia intelligo ne forte domeſticis teſtibꝰ fides improbetur. vt.C.d teſti.parentes.ꝛ.l.aduerſus.ꝛ.l.etiā. qnq tm̄ et domeſtici admittūtur. vt.C.de repu.l.cōſenſu.§.fi.et hoc ē qd dt niſi p duos pares Accur.
i ❡Iurare.ecce qd ꝓpe no.inopia probationū emergente ꝛc.
k ❡Qd ſi iurare. q̄d ergo ſi nec iurat nec ſe iurat vel le recuſat. R̄n. intelligo q iudex dz ſtatuere tp̄s infra qd iuret ſi vult dn̄s q traſacto in vaſallū traſſeratur electio lz añq iuret etiaz die traſacto poſſit adhuc iurare dn̄s vt ar.ff.de le.i.l.cuz res.ꝛ.C.cōia de lega.ſi duobꝰ.§.ſ ſi quis.ꝛ.ff.de adop.mancipiorum.
l ❡Abſoluēdꝰ.nimirū actore nō ꝓbāte vel q̄ſi ꝓbāte abſoluitur reꝰ:ꝛ ſi nichil p̄ſtiterit obtinere dz.vt.C.de edē.q accuſare. quaſi probante ideo dixi:quia iuſiurandum loco probationis cedit.immo quaſi ꝓbatio dr.C.de re.cre.actori.ꝛ.ff.de iureiur.nō erit.§.dato.ꝛ.l.ſed et ſi.§.fi.et.l.tutor.
m ❡p̄ſtāda.tā a filijs. ꝛ merito qm̄ pſona p̄ris et filij vna eſſe intelligitur.C.de impube.ꝛ ali.ſub.l.vl.ꝛ iſti.de inuti.ſti.§.ei q tuo.et vnū eſt ſacrm̄ teſtatoris et heredis.vt in aut.de iureiur.a mo.p̄ſti.in p̄n.lz alibi dicatur q multuz diſcrepet iuſiur.hereditariū a p̄ncipali ſacro.C.de re.cre.et iureiuran.l.generaliter.in p̄n.
n ❡Debet ſolus.intelligo ſm̄ diſtinctionē q fit.j.de conſue.re.feu.c.ſacramentum.
o ❡Sciente.hic ſumitur q patiētia ſine cōtradictiōe habetur ꝓ expſſo ꝯſenſu.ſic ē qd dr de coheredibꝰ q p̄ntes paſſi ſunt vnū coheredē totā hereditatē vēdere ꝛ p̄ciū acci

Licituz facit ex illicito pſonaꝝ q̄litas ꝛ dn̄a.

d ❡In clericoꝝ.hic colligitur q ex pſonarū qualitate ꝛ differētia licitū dep̄hendit qd alr̄s nō liceret. vt.no.ſ.de nau.fe.circa p̄n.qd aūt dr hic d clericis.ſ.q feu.da.p̄nt:cognati tm̄ excipiuntur qbꝰ dare ꝓhibetur.vt.C.de ſa.ſan.ec.iubemꝰ aut.qbuſcūq.lz potiꝰ hodie agnati q extraneis hmōi bn̄ficia a clericis cōcedantur.nec ſibi poſſunt acq̄rere dū admīſtrāt.vt.ff.de cōtrahē.emp.licet.ꝛ de offi.ꝓcō.ſolet.§.vlti. Itē in iſto.§.notare lz ꝛ notabitur in inferiori ꝓxi.§.q inopia ꝓbationū emergēte licitū dep̄hēditur qd alr̄s eēt illicitū vt no.ſ.de cōtē.inter do.ꝛ vaſ.de iueſti.feu.circa prin.
e ❡Si q̄s.q̄dā huic.c.habent glo.talē. vacat hoc.c.propter inferius/ſi duo.
f ❡pares.hic no.duos teſtes ſufficere ad inueſtiturā ꝓbandā:ꝛ merito.q vbi nūerꝰ teſtiū nō exigitur duo ſufficiūt

Iuſiurādū q̄ſi ꝓbatio dicitur.

perunt. nā et ipſi videntur ſuas partes vendidiſſe. vt. ff. de euic. quidā. idē quoqȝ dicitur de liberto qui paſſus eſt dn̄m rem vendere cū ꝓ ipſa parte preciū ſoluiſſet. ff. manda. ſi vero. §. ide papinianus. nā et pater videt̄ approbaſſe matrimoniū filij ſui cū ip̄m cōtrahentē nō ꝓhibuit ſciens. vt. C. de nup. ſi vt ꝓponis. idem dicas de cōtractu filij. vt. ff. ad mace. ſi filius. ſȝ vt magiſter nauis videt̄ illum naui ꝓpoſuiſſe quē i miniſterio fungi voluit nec cōtradixit. vt. ff. d̄ exerci. l. i. §. magiſter idē quoqȝ de eo dicit̄ qui miſit ſtillicidiū ſuū in aliēis edib⁹ ſciēte eo ꝛ nō contradicēte cum emerat ad hoc. vt ff. ſi ſerui. vēdi. ſi a te. ſed ꝛ ſi paſſ⁹ fuero te in meo ſepulchro edificar̄: ꝛ me ſciēte mortuū tuū intuleris aliū poſtea te inferentē prohibere non potero vt. ff. de mortuo in fe. ſi proprius. §. fi. nam et ſi ego dn̄s horreorū ꝓpoſituȝ hēo aur̄ ꝛ argētū ꝛ margaritas meo noīe ꝛ ꝑiculo nō recipere ꝛ me ſciente has res in horreiſ induxeris: videor a ꝓpoſito receſſiſſe. vt. ff. loca. et condu. cum in plures. §. locator. ſȝ et lȝ in inſtrumēto nō cōtineat̄ poſſeſſionē fuiſſe traditā: ſi dn̄o tn̄ ſciēte tu emptor poſſediſti diutius eā tradidiſſe intelligit̄. C. de acq̄. poſ. l. i. et. ij. nā ſi dn̄s ſciat ſeruū ſuū militare vel aliquā dignitatē habere et ip̄m nō reuocet: videt̄ cōſentire ꝛ ingenuus efficit̄. C. q̄ mili. nō poſ. l. pe. ꝛ vl. itē ſi nō ꝯtradixerit ſeruū ordiari clericū cū ſciebat. vt in aut. de ſanc. epiſ. §. ſi ſeruus. col. ix. hic ergo ſciētia ſiue patiētia ſine cōtradictiōe ꝓ cōſenſu accipitur. ſed intelligo ſicut expoſitū eſt. ſ. qui. mo. feu. amit. §. preterea.

patiētia ꝓ cōſenſu habetur.

De feudo dato in vicem legis cōmiſſorie reprobando.

Feudum non poteſt conſtitui ſub pacto legis commiſſorie: quia non ſub pretextu pecunie ſed amore domini dandum eſt. Bal.

Si quis obligauerit aliquaȝ rē pignori eo pacto[a] vt ſi ſtatuto tempore pecunia ſoluta nō fuiſſet res eſſet creditoris: et eaȝ pro feudo habeat: poteſt debitor quādocūqȝ[b] pecuniam ſoluendo pacto non obſtante[c] pignus recuperare: feudum eñ non ſub pretextu pecunie / ſed amore et honore domini acq̄rendum eſt.

Si quis inueſtierit aliquem de feudo ſui militis: viri placentini prorſus aſſerunt hāc inueſtituram nō aliter valere niſi eo conſentiente[a] cuius erat feuduȝ: mediolanēſes et cremonenſes nichil diſtare aſſeuerant vtrum eo ſciēte vel ignorante: dummodo eo viuente [illegible] detrimentum de feudo ſuo ſibi contingat. Hoc autem dicendum eſt de eo milite q̄ feudi ſucceſſores[c] non habet.

De vſu mediolanēſium ſm̄ quoſdam.

Filio militis dicenti patreȝ inueſtitum de pignore. et. xxx. annis nomine feudi poſſediſſe defertur iuſiurandū vt iuret cum duodecim ſacramentalibus forma hic tradita: ſed eo nolēte iurare defertur filio domini. qui ſi iurare recuſet cogitur filium militiȝ inueſtire. hoc dicit Jaco. de bel.

De feudo dato in vicem legis ꝛc.

Si quis. pacto. hoc. §. d̄r expreſſe q̄ nō pōt feuduȝ acq̄ri ſm̄ pactū. l. cōmiſſorie occaſiōe pignoris. et eſt rō: q̄r in pignorib⁹ oībus reprobata eſt lex cōmiſ. C. de pac. pi. ꝛ. l. cō. l. i. et. ij. ſȝ q̄d erit de tali pacto puta vendo tibi domū ꝓ cētū aureis: ꝛ niſi ſolueris integruȝ preciū retinebo poſtea in feudū: et ſoluis medietatē plus minus ve: q̄d iuris erit: nūq̄d licitū eſt pactū: Rñ. videt̄ q̄ hoc pactū ſit licitū: q̄r in traditiōib⁹ rerū ſuarū q̄ḋcūqȝ pactū apponat̄ valere dȝ. ff. de pac. in traditionib⁹. nā ꝛ ſi nō expediat dn̄o talē vaſ. habere: tn̄ pōt pactū valere. ff. de ꝑ. ui. ei fundo. maxīe cū iſtud pactū nullā cōtineat turpitudinē. iccirco videt̄ valere. Sȝ contra eſt qđ ſequit̄ ſtatim. ſ. feudū enim nō ſub p̄textu pecunie ſȝ amore ꝛ honore dn̄i acq̄rit̄. vt no. ſ. pōt ergo diſtigui vtrū voluerit dn̄s totam domū ꝓ feudo teneri: an ꝓ ea tm̄ p̄te ꝓ qua p̄ciū nō eſt ſolutū: vt in p̄mo caſu nō valeat: ſcd̄o teneat ꝓ parte illa: licȝ hodie ſub pretextu pecūie multa feuda acquirant̄. Sȝ q̄d erit ſi debitor cū ſuo fideiuſſore pactū fecerit q̄ niſi ſoluerit creditori ſuo: et niſi eum liberauerit vſqȝ ad certum t̄ps: et ſi fideiuſſor ſoluerit ꝓ eo poſtea q̄ habeat ip̄m pign⁹ ꝓ feudo nūquid valet pactū. Et videt̄ q̄ ſic. ff. d̄ cōtrahē. em. l. fi. licet p̄ma ratio videatur refragari.

b Q̄ñcūqȝ. iſtō q̄ñcunqȝ ſic intelligo. i. niſi creditor alio iure velit ſe tueri: puta p̄ſcriptōēȝ xxx. an. allegando qđ q̄deȝ facere pōt ſm̄ quoſdā: maxīe poſt iteruerſā poſſeſſionē. vt no. i. C. de pig. act. nec creditores. vel etiaȝ ſi ius dn̄ij impetrauit ꝛ poſt biēniuȝ ſoluere voluerit debitor: tūc nō cogit̄ ſolutionem recipe creditor. vt. C. d̄ iure do. impe. l. vl. in medio. l. ſed ſi recuperat pecuniaȝ: pignus reſtituere cogitur. vt. C. de iu. do. impe. l. ij. Accur.

c Nō obſtāte. hoc verū eſt ſi cōuentio inter dn̄m ꝛ vaſallū eſt: alioqn ſi inter extraneos valet pactū. vt in lōbar. de debi. et guar. ſi quis fideiuſſorem.

Si quis. cōſentiēte. intelligo iſtud ſm̄. P. cū de futura ſucceſſione tractat̄: q̄r ꝯtra bonos mores tale pactū factū improbat̄. ꝛ eſt ideo inualidū. vt. C. de pac. l. fi. ꝛ C. de inuti. ſti. ex eo. vñ nō ob. mulieri q̄ nullum regreſſuȝ ad bona paterna ſe habiturā pacta fuit. C. de col. l. iij. vel ēt ſi de futura ſucceſſiōe ñ tractat̄. ſȝ ignar⁹ forte vaſall⁹ de alieno feudo iueſtiturā accepit: vel etiā ſciens ꝛ notati de euictiōe cautionē habuerit vel accepit: cur nō valeat nō video: nimirū q̄m vēdere rē alienā poſſe nulla eſt dubitatio. ff. de cōtrahē. emp. rē alienā. Uel itelligit̄ quo ad p̄iudiciū vaſalli: ſicut mediolaneñ. faciūt. vt no. ſ̄. ſ. ſi d̄ feu. defū. cōtro. fu. c. morib⁹. ꝛ. j. de inueſti. rei alie. c. cū de re ali. hec ita dicta ſunt ſm̄. P. ſed ſm̄ mediolaneñ: nō. nā qđ ipſi dicūt dūmō de feudo viuente illo nullū detrimentū patiat̄: iſtō cōſonat. ll. ſ̄. notatis. ꝛ eſt ar. ff. de ſer. ru. predi. per quem. et. ff. de aqua plu. ar. in cōcedēdo. lȝ videatur arg. cōtra. ff. de aqua quo. ꝛ eſti. lucio.

c Succeſſores. ſȝ cur i eo q̄ hȝ ſucceſſores idē iuris non eſt: cū nullū p̄iudiciū ipſi heredibus ve ſuis fieri debeat. Rñ. huic ſtudioſus rñ. nō omniuȝ q̄ a maioribus tradita ſunt ratio reddi poteſt. ff. de legi. ꝛ cō. non omniū.

Quidam obligauerat[a] terrā quandā ſuo militi: deinde cū filiꝰ ſui poſt longū tps[b] pecuniam offerendo pignꝰ liberare voluiſſet: filius militis contēdebat patrē ſuū a dn̄o ſuo defuncto de p̄dicto pignore inueſtitionē feudi accepiſſe: vnde viri prudentes mediolanēſes interrogati laudauerūt in electiōe filij militis eſſe cū .xij. ſacramentalibꝰ iurare p̄rem ſuū[c] vel ſe a dn̄o ſuo per inueſtiturā predictā terrā tenuiſſe: ita vt p .xxx. annos[d] cōteſtatio pignoris a pte dn̄i aduerſus ip̄m vel patrē ſuū facta non fuiſſet. Si aūt ipſe iurare noluerit/ filius defuncti dn̄i neceſſe hꝫ iurare cū .xij. ſacramētalibus defunctuꝫ militē inde per feudū inueſtitum nō fuiſſe. Qꝫ ſi ita iurare recuſet: inueſtire ip̄m filium militis domini filius de iam dicta terra per feudum debet.

Explicit liber primus. Incipit ſecundus.

De feudi cognitione[e].

Cauſe generaliter aut deciduntur iure romano/ aut legibus longobardorū/ aut cōſuetudine. ſed cauſe feudales deciduntur conſuetudine que vicit legē in hac parte: licet contrarium dici ſoleat. conſuetudine autē deficiēte decidi poſſunt etiam lege ſcripta. Bal.

Obertꝰ de orto anſelmo filio ſuo dilecto ſalutē. Cauſarū q̄rū cognitio frequēt nobis cōmittitur: alie dirimūtur iure romano: alie vero legibꝰ longobardorꝫ: alie aūt ſm̄ regni cōſuetudinem: que q̄ꝫ ſint varie q̄ꝫ ſm̄ diuerſorū locorum aut curiarum mores ſint diuerſi nec breuiter poteſt dici/ nec hoc libello facile cōprehendi: vſum tamen feudi qui i noſtris ptibus obtinet prout poſſibile eſt exponere tibi neceſſariū duxi. In iudicio etei qḋ de feudis agit̄: illud legibꝰ nr̄is cōtrariū dici ſolet. legum aūt romanorū nō eſt vilis auctoritas: ſed nō adeo vim ſuaꝫ[f] extendūt vt vſum vincant aut mores. ſtrenuꝰ aūt legiſpitus ſicubi caſꝰ emerſerit q̄ cōſuetudine feudi nō ſit cōprehēſus[g] abſq̄ calūnia vti poterit lege ſcripta. Sciendū eſt autem feudum ſiue bñficiū nō niſi in rebꝰ ſoli aut ſolo coherētibꝰ[h] aut in his q̄ inter imobilia[i] cōnumerant̄ (veluti cū de camera aut de cauena[k] feuduꝫ dat̄)

Quidā obligauerat. ſup hoc .c. pauci titu. habēt vel rub. q̄ aūt habēt talē cōſueuerūt habere: de vſu mediolañ. quo nō vtimur.

b Lōgū tps. hic habetur qḋ .ḋ. pri. no. eſt c. ſi quis obligauerit. ſ. q2 ius offerendi nō tollit̄ lōgo tpe. vt .C. de pig. ac. nec creditores. ac.

c Suum. poſt iſta v̄ba q̄dā exemplaria i tex. habēt hec adiecta: a dn̄o ſuo poſt inueſtiturā p̄dictā defūcto poſtea cōtinuātur ſubſequen. ſcilicet p inueſtiturā p̄dictā ⁊c. q̄ ſequunt̄.

d Per .xxx. an. hic no. p̄ſcrip. .xxx. an. in feudo locuꝫ habere. vñ ſi aliq̄s per .xxx. an. feuduꝫ poſſedit ⁊ ſuitiuꝫ dn̄o exhibuerit q̄ꝫuis de ea re nunq̄ꝫ inueſtitus fuerit: tñ p̄ſcriptionē acq̄ſiuit/ ita q ſe tueri potit. vt .j. ſi de feu. cōtro. fue. c. ſi q̄s p .xxx. an. q̄d ergo ſi a poſſeſſiōe cecide rit iſte q̄ p̄ſcriptione ſe tueri pōt nūquid vēdicare poterit? Rñ. vtiq̄ꝫ adhibita diſtictiōe q̄ ſiti. .C. de p̄ſcp̄. .xxx. vel .xl. an. ſi q̄s emptiōis ⁊c. ſꝫ qḋ dr̄ .j. e. videt̄ mirū q filiꝰ iurare dꝫ pꝰ inueſtiturā p̄reꝫ ſuū mortuū fuiſſe et ſe p feudū q̄ꝫ reꝫ tenuiſſe: ita vt p .xxx. an. cōteſtatō pignoris facta nō ſit. ſed dn̄o defert̄ de incerto. ſ. defunctū militē p feudū inueſtitū nō fuiſſe: ſꝫ cur nō ſufficit ipſum probare conteſtationem pignoris factam: vbi tantū alter preſcriptione feudi ſe tuetur? Rñ. hoc nōn negatur hic: ſed hic filius volebat ſe tueri dicēs p̄rem ſuū inueſtitū. vnde puto q ſi tm̄ p̄ſcriptionē feudi alleget filius defuncti: q filius dn̄i nō aliud teneatur ꝓbare niſi patrē ſuū pignoraſſe et cōteſtationē factā fuiſſe ante ſpaciū .xxx. annorū: eſt eñ legitima interruptio ſi p executorē con recuta ſit conuentio: vt .C. de preſcrip. .xxx. an. ſicut. ar. ad hoc .C. de pig. actio. neq̄ꝫ.

Explicit liber primus. Incipit ſecundus.

e De feudi co. Quidā nō habēt de feudi cognitione. Obertus de orto. vim ſuam extendūt: ac ſi apte dicat: cōſuetudo in feudis vicit leges: lꝫ .ḋ. dicatur. .C. q̄ ſit lon. cōſue. cōſuetudinis. ſꝫ hoc intelligo de equa/ nō de iniqua cōſuetudine: nimirū male inuēta: ⁊ male cōſuetudines non cōfirmant̄ etiā longo tpe. vt in aut. vt nul iudi. § nulli vero. col. ix. ⁊ in decretis diſti. viij. c. mala cōſuetudo. ⁊ ca. cōſuetudo. — Cōſuetudo in feudis leges vicit.

g Cōp̄rehēſus ac ſi apte dicat argumētis nō eſt credendū: niſi in cōſuetudinibꝰ feudi. lꝫ i legibꝰ repiat̄ cōtra. ff. de re mili. nō oēs. § a barbaris. Sꝫ nunq̄d de ſilibꝰ ad ſilia eſt ꝓcedendū. Et vtiq̄ꝫ vt opinor vt in legibꝰ. ff. de legi. ⁊ cōſti. non p̄ſſt. q̄d ē ergo qḋ dictū eſt i feudo q argumētis nō eſt credēdū? Rñ. intelligas qñ ſile nō appet. et lex q̄d fieri debeat indicat. nā tunc ſe quēda eſt. l. ⁊ ar. ſuꝑflua nō cōcedunt̄ ergo hic p̄mo cōſideratur cōſuetudo. ſecūdo ſilia vel lex nā lex cōſuetudini nō pōt obuiare. qḋ eſt intelligendū vt .ḋ. ſile legit̄ in decretis. nā nec decretis poſſunt obuiare leges. vt in decre. diſtin. ix. lex. — Decretꝫ leges obuiare ſi poſſunt

h Coherētibꝰ. veluti in rebꝰ imobilibus: et qḋ ſeq̄tur aut ſolo coherentibus: vtputa i fructibus qui pendēt in fundo. vt pote fundi ps ipi fundo coherere dr̄: nā fructus pēdentes fundi ps eſſe vident̄ vt .ff. de rei vendi. fructus.

i Immobilia. vt ſūt panes ciuiles. vt .C. de iu. do. l. fi. § preterea. ſed nunq̄d debitorꝫ nomina inter immobilia cōputantur? Reſpō. hoc ab antiquo queſitum eſt ⁊ alibi ſatis diſputatum: et ideo omittimus. — Debitorū noīa int̄ mobilia numerant̄

k De cauena. meliꝰ dixiſſet iudicio meo veluti fe. ⁊c. vt ſic intelligat̄ q nō ſit expoſitiuū illiꝰ v̄bi aut in his q̄ inter imobilia cōputant̄. ⁊ ſic feudū camere aut cauene cōputabimus in rebꝰ imobilibꝰ vel etiā ſolo coherentibus. vt .ff. vnde vi. l. i § iij. Accur.